

Upravništvo: Ljubljana, Knačjeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja „Jutra“ izdaja
vsak ponedeljek jutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.— po razmaš-
nih dostavljena Din 5.— mesečno.

Uredništvo:

Ljubljana: Knačjeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.

Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Kraljeva zahvala topliškim junakom

Nj. Vel. kralj se je osebno udeležil odkritja spomenika padlim ju-
nakom v Prokuplju, središču slovite topliške pobune 1. 1917.

Prokuplje, 9. septembra. 6. Danes so ju-
naške Toplice, ki jim je Prokuplje sredi-
šče, proslavili veliko narodno svečanost, ki
se je udeležilo več desetisočev prebival-
stva iz vseh krajev naše države. Prišli so
ljudje iz Zagreba, iz Slovenije in z juga,
da proslave spomin na velike boje za osvo-
bojenje in zedinjenje in da vidijo posvetitev
nove prokupeljske cerkve.

Ze včeraj so začeli prihajati tisoči in ti-
soči gostov, tako da zanje ni bilo niti pro-
stora v mestu. Danes je bil naval množice
še večji. Vse mesto je bilo okrašeno z za-
stavami in zelenjem. Od postaje do cerkve-
nega hrama je stalo mnogo slavolokov z
dobrodošlicami in drugimi napisi.

Prisotni so bili med drugimi predsednik
vlade Nikola Uzunović, predsednik skupšči-
ne dr. Kumanudi, predsednik senata dr.
Tomašić, vojni minister general Milovanović,
ministri dr. Novak, Maksimović in De-
metrić ter mnogo poslancev in senatorjev.

Navdušen sprejem Nj. Vel. kralja

Prihoda Nj. Vel. kralja so pričakovali da-
nes jutraj. Na postaji so se zbrali zastop-
niki oblasti na čelu s predsednikom vlade
g. Nikolo Uzunovićem. Točno ob pol de-
setih je privozil vlak. Desetisočem ga je
napovedalo topovsko streljanje z bližnjega
hriba. Kralj je izstopil vever in nasmejan
obraz, od množice pozdravljen z nepopis-
nimi ovacijami. Tudi vladarjeva vožnja po
mestu je bila pravi trijumf. Po ulicah je
stala na obeh straneh nepregledna množica
ljudi, ki so navdušeno vzklikali in pozdrav-
ljali svojega vladarja. Pred cerkvijo so
sprejeli kralja vsi člani vlade, generaliteta
in ostali odličniki, v cerkvi sami pa patri-
arh Varnava s svečniki. Patriarh Varna-
va je imel kratek nagovor, v katerem je
podal zgodovino starega hrama, izvirajo-
čega še iz dobe pred Nemanjiči, in popisal
boje in junaštva Topličanov od srednjega

veka pa do svetovne vojne. Svoj govor je
zaključil z željo, naj bi se dosegla sloga med
ljudmi in narodi — cilj, po katerem hrepeni
tudi naša vlada pod modrim vodstvom na-
šega vladarja Nj. Vel. kralja Aleksandra.
Govor je patriarh zaključil z vzklikom: Naj
živi Nj. Vel. kralj Aleksander! Vsi prisotni
so navdušeno pozdravili patriarhove besede
in burno vzklikali kralju, kraljevskemu do-
mu in močni Jugoslaviji.

Po cerkvenih obredih si je kralj ogledal
prokupeljsko cerkev, nato je pa krenil s
patriarhom pred spomenik, ki stoji sredi
mesta na glavnem trgu. Vse pot do spome-
nika, dolgo 2 km, so obstopile ogromne
množice, ki so neprestano navdušeno po-
zdravljale svojega vladarja. Ob 10.30 je po-
vorka dospela pred spomenik padlim To-
pličanom. Reljefi na spomeniku predstavl-
jajo glavne dogodke topliške vstaje leta
1917. Pročelje spomenika kaže kralja Pe-
tra I. ter tedanjega regenta in sedanjega
kralja Aleksandra.

Pred spomenikom

so zavzeli mesta vojniki 2. pehotnega pol-
ka, eskadron konjenice in baterija polj-
skega topništva ter množica četnikov s 60
zastavami; vsi ti četniki so se udeležili
topliške vstaje in drugih bojev v svetovni
vojni. Dalje so se razvrstili okoli spome-
nika Sokoli ter zastopniki nacionalnih
društev iz vse države.

Ko je kralj med frenetičnimi ovacijami
stopil na tribuno, je patriarh Varnava z
asistenco začel cerkvene obrede. Po kon-
čanih obredih je predsednik odbora za
zgradbo spomenika odvetnik Ješević po-
zdravil Nj. Vel. kralja in ga prosil, naj
odkrije spomenik. Svoj nagovor je zaklju-
čil z besedami: Naj živi Nj. Vel. kralj
Aleksander! Naj stoji ta spomenik v več-
no slavo Topličanom, v čast in znak ve-
ličine Jugoslavije! Množice so burno po-
zdravile ta vzklik.

tako izvesti mobilizacijo, mora zmagati.
(Burno in navdušeno pritrjevanje).

Zaradi svojega obunega položaja in
zaradi dogodkov, ki so se pričakovali, je
bilo Prokuplje koncentracijsko vežbališče
za vse mlade vojaške in dobrovoljce, ki so
semkaj prihajali iz vseh krajev naše da-
našnje Jugoslavije, za vse naše brate
Srbe, Hrvate in Slovence, ne glede na ve-
ro, poklic in starost. Tu so se pripravljali,
da poidejo v sveto borbo za osvoboditev.

Sledile so zmage za zmaga: vsaka
med njimi je bila pomembnejša. A Topli-
čani še zmerom niso odnehali. Bilj so
kmalu na glas, da so najboljši vojniki med
vsemi. Ni bilo tako težkega položaja, da
ga oni ne bi zavzeli. Topličani so nepre-
stano hiteli naprej, da maščujejo Kosovo.
Ni bilo kraja, ki ga ne bi bila oškropila
njihova kri.

SLAVNOSTNI DNEVI V LJUBLJANI

Sijajen uspeh festivala slovanskih plesov in slovanske glasbe — De-
settisoči gledalcev — Manifestacija kmečke mladine

Ljubljana, 9. septembra.
Petkovo festivalsko prireditve je naj-
prej velikodušno blagoslovilo nebo so-
toplilim večerom, ki ni dal slutiti septembra.

Nekega časa pred začetkom prireditve
je zavladalo na sokolskem telovadišču ra-
dostno razpoloženje. Počasi so skozi slav-
nostni vhod dotekale množice občinstva in
polnile tribune in stojšča. Zdalj pa zdaj se
je pojavila kakšna skupina sodelavcev iz
narodnih nošah. Prihajali so na telovadi-
šče s svojo godbo ali s petjem in se raz-
vrstili okrog plesišča, ustvarjajoč enega
najprejstnejših spalištev, kar smo jih kdaj
videli. Vsemu telovadišču so dajale pre-
vladujoči značaj barve. Barve trobojnice,
barve narodnih noš, pa še druge barve v
vseh odtenkih tja do rjave množice zago-
reljih kopalcev v »Istrij«, ki so dolgo klju-
bovali večernemu hladu, in do dekorativ-
nega rumenila oblikov nad mestom. Kmalu
po 17. uri se je široko telovadišče do
dobrega napolnilo. Godbeni paviljon je
zasedel orkester »Sloga«. Nismo pogreša-
li filmskih operaterjev, radijskega mikro-
fona, zvočnika. Pripravljeni so bili refle-
ktorji. In poleg teh značilnih znakov sodob-
nosti so se razvrstili ljudje v starinskih
nošah, v krojih, ki so plod docela drugač-
nega življenjskega stila, priča sive davnine,
legendarne slovanske minulosti.

Po sviranju »Sloga« in govoru podžu-
pana Jarca, ki ga je radio prenašal tudi
nenavzočnim tisočim širom naše domovine
in preko njenih meja, so nastopili Zilja-
nov otvorili prof. Gjonova iz Sofije. Občin-
stvo jih je navdušeno pozdravilo. Vzlic te-
mu, da njihova skupina ni številna, so s
svojim živahnim nastopom takoj napolni-
li dovolj veliko plesišče. Njih nastop in
ples so spremljale gaje in gusle. Zape-
sali so horo. Krasne barve narodnih noš
so se ubrano zlivale z ritmom plesa. Ples
te skupine očito kaže neko kulturo, ki
prehaja iz ostrih gibov narodnega plesa v
rahel refinement umetniškega stila. Njih
ples je bil temperamenten, spremljan s
prešernimi moškimi vzklici in vriskii, ves
predan nebrzdani občutju življenjske
radosti. V njem je prevladoval moški ži-
velj, ki je erotiko plesnih gibov spajal z
vidnimi izrazi junaštva. Morda žive v ho-
ru poleg slovanske melodijske in ritualno-
plesne posebnosti tudi kakšni prabolgari-
ski, orientalski motivi. Nastop Bolgarov
si je takoj pridobil pozornost občinstva.

Druga točka je bilo starodavno Črno-
maljsko kolo, ki ga je organiziralo društvo
»Bela Krajina«. Plesale so ga ženske iz
Bela Krajine, vse v noši te pokrajine. Belo
kolo se je ob petju starih plesnih pesmi
razvijalo po plesišču kakor živa ilustra-
cija k slovanski pravljici. Iz prvotne ob-
redne zmrstnosti je naraslo k tempera-
mentnejšemu plesu, izražajočemu svatov-
sko radost mladega življenja.

Tretje je bilo istrsko kolo. Ples Istra-
nov je po svoji zunanji enoličnosti (skoraj
nobenih širokih gibov, nobene razposajene
sproščenosti, kakor pri šumadijskem ko-
lu) verna podoba istrskih tal, ki so ga in-
spirirala narodni duši. Iz njega čutiš ne-
kaj prastarega. Enolična, monotona melo-
dijska dvojica mu daje oženo spremljavo,
od kateri se samo kdaj pa kdaj razvije v
strastnejši ritem. In vendar je tudi ta
ples v vsej svoji ritmični vzdržljivosti pre-
žet z erotičnimi motivi. Redkokdaj je vi-
zija Istre, selotice Istree, vstala tako ži-
vo pred nami kakor ob spremljanju tega
kola, ki ga je poslalo na naš festival za-
grebsko emigrantsko društvo »Istria«.

Šumadijsko-ressavsko-levaško kolo so iz-
vajali plesalci iz Dubokega pri Jagodini.
Muzikalno in koreografsko ima to kolo
nekatero splošno značilnost srbskega ko-
la, pa tudi nekatere zanimive lokalne
posebnosti. Iz njega čutiš življenjski
vzgon ljudstva, ki živi na plodovitih
tleh in si lahko privoščiti več radosti. God-
ba živahno sodeluje s plesalci in soustvar-
ja občutek vedrega razpoloženja. Tu je
ples res ples, ne ceremonija. Zal da je

Prišel je mir in z njim duhovno delo za
povzdigo naših osvobojenih bratov. Toda
prišli so potem še težji in veličastnejši
dnevi. Prišlo je leto 1914. Naš narod je
dobel apel, da brani svojo svobodo. In te-
daj se je spet videl isti elan pri prostaku,
častniku in generalu. Prisiljeni smo bili
prejeti neenak boj in prestajali smo ga
leta in leta na način, da se nam je svet
čutil. Kdor je videl, kako smo sprejeli mo-
gočnega neprijatelja in kako so Topličani
sodelovali v onih glavnih bojih v začetku
velike vojne mora razumeti današnje na-
vdušenje in prisotnost tolikih desetisočev
iz vse države. In ko se z vami vred da-
nes klanjamo v pleteti spominu padlih to-
pliških junakov, moremo s popolnim zaupa-
njem gledati v bodočnost. Naj se zdi sve-
tovni položaj še tako zapleten, ne stojimo
pred nikakovo vojno nevarnostjo, ne mož-
nostjo. Minili so časi, ko je bilo moči je-
mati tujo zemljo. Izolirane vojne v Evro-
pi niso več mogoče. Če bi prišlo do vojne
na enem kraju, bi bila vsa Evropa v pla-
menih. A če bi do tega prišlo, se nam po
zaslugi modre zunanje politike pod mo-
drim vodstvom Nj. Vel. kralja (burno vzkli-
kanje kralju) ni treba bati nikakih kom-
plikacij, ker prinašamo v naša prijateljstva
pravilčno zvestobo in lojalnost, prav tako
pa tudi sami brezmejno verujemo v zve-
stobo naših prijateljev in zaveznikov iz
Male antante in Balkanske zveze ter v

veliko in močno prijateljsko Francijo (Zi-
vela Francija!). Če ne bi bilo nobene dru-
ge sile, je že to tolikšna sila, da bo ore-
mogočila vsak poskus kršenja miru v Ev-
ropi. Zato se ničesar ne bojimo. Naša pri-
pravljenost je v moralni in nacionalni
vzgoji. K temu dodajmo še materijalno
pripravljenost naše vojske (Zivela voj-
ska!). Res da nimamo toliko letal kakor
drugi, toda zato imamo sokolje oč. Ako
vam bo kdo dejal: Nimate zadosti tež-
kega orožja, boste odgovorili: »Boj ne bi-
je sveto orožje, boj bile srce junaka«
(Burno, frenetično ploskanje in vzklikanje).

Naš narod se je v hudih časih pokazal
heroja. Sprito težav, ki vladajo i pri nas i
okoli nas, pravimo na ves glas: Ničesar tu-
jega ne maramo, toda nihče naj se nas ne
dotakne, zakaj doživljam to isto, kar so doži-
veli v zadnjem času prav vsi, kateri so nas
napadli. (Burno vzklikanje in pritrjevanje.)

Predsednik vlade je nato sporočil, da se
bo po izrecnem nalogu Nj. Vel. kralja vrnilo
Prokuplju prvostopno sodišče, ter da je
kralj za dovršitev Sokolskega doma podaril
20.000 Din.

G. Uzunović je zaključil:
Prejmite zahvalo in priznanje kraljevske
vlade za vse, kar so vaši predniki storili,
kar še morate storiti in boste gotovo stor-
ili, kadar domovina od vas zahteva. Naj
živi Nj. Vel. kralj! Naj živi Jugoslavija!
Naj žive junaški Topličani!

Nagovor Nj. Vel. kralja

Za dr. Ješevićem je govoril predsednik
občine Jurasković, nato je pa v največji
tišini izpregovoril Nj. Vel. kralj.

Topličani! Ta spomenik, postavljen
v slavo padlim junakom, je izraz hvaleč-
nosti do njihovih del in njihove požrt-
vovalnosti. Hkrati je zgodovina osvobo-
jenja Toplice do topliške pobune in so-
lunske fronte. Spominja nas tega, da so
drugi padli, da bi vi postali svobodni.
Toda vi in bratje vaši ste padli ne sa-
mo v obrambo svojega doma, temveč tu-
di, da bi drugim prinesli svobodo.

Pod tem spomenikom ne bodo počiv-
vale kosti vseh mučnikov-junakov in
nikoli jih ne bo sveta cerkev vseh po-
svetila, a vendar jih ta spomenik vse-
veže duhovno, spajajoč cele generacije
vojnih podvigov.

Šumadijska Srbija, ki je vstala iz
plamena stare Karadjordjeve vstaje, je
stvorila s svojo krvjo svobodo Topliča-
nov, a nova Toplica, vredna Milana Topli-
čana, Jovana Desančica in starega
Juga Bogdana in njegovih desetih Ju-
govičev, je razsvetlila obraz i sebi i svoji
zemlji, ko je napočil usodni trenutek, da
se osvobodijo tudi drugi neosvobojeni
bratje. Njen drugi polk, legendarni in
železni, je ponesel topliško ime daleč,
kar poudarjam tudi pri tej priliki kot
vaš vrhovni poveljnik.

Kralj sam je odkril spomenik

Govor Nj. Vel. kralja je zbrana mno-
žica poslušala z največjo pozornostjo. Ko
je končal, je iz 30.000 grl zaoril vzklik:
Naj živi naš gospodar! Burnega vzklikanja
ni hotelo biti ne konca ne kraja.

Po končanem govoru je kralj odkril
spomenik. Obenem je položil predenj pre-
krasen srebrn venec z napisom: Topliškim
junakom — Aleksander. Med odkrivanjem
spomenika sta krožili nad mestom dve
eskadri letal.

Ko se je kralj vračal na tribuno, sta pri-
stopila k njemu oče in mati vojvode Voj-
novića. Kralj se je rokoval z njima in ju
tolažil: Ni vama treba žalovati za junaškim
sinom, ko ga tolikšna množica slavi! Med
tem je prišla h kralju tudi vdova vojvode
Koste Pečanca; tudi njo je kralj s toplimi
besedami pozdravil. Nato se je vršil pred
kraljem defile čet, med katerim so polo-
žili pred spomenik več sto venecv iz vse
države, med njimi venec predsednika vla-
de, predsednika senata in narodne skup-
ščine, ministra vojske in mnogih nacio-
nalnih društev. Po končanem defileju je
ostal Nj. Vel. kralj v kratkem razgovoru
s predsednikom vlade, senata in narodne
skupščine, nato se je pa odpehal na po-

stajo. Ko se je poslovil od predstavnikov,
je vstopil v vlak, ki je kmalu nato odpe-
ljal.

Govor predsednika vlade

Opoldne je bil banket za 400 gostov.
Udeležili so se ga patriarh Varnava, član
vlade s predsednikom Uzunovićem in
mnogo visokih dostojanstvenikov. Pri ko-
silu je med drugim spregovoril tudi pre-
sednik Uzunović. Rekel je:

Kraljevska vlada smatra za svojo dolž-
nost, da se danes po svojih delegatih pred
tem spomenikom pokloni padlim Topli-
čani od leta 1912. dalje, rednim četam
kakor tudi vstašem. Čez kakih dvajset dni
bo poteklo 22 let od tistega velikega dne,
ko je bila proglašena mobilizacija vse
srbske vojske.

Druga prokupeljska komanda je bila
največja in v njej se je mobiliziralo naj-
več naših sokolov. Vsakdo bi rekel, da
je nemogoče to mobilizirati in opremiti
60.000 vojakov. Toda prišlo jih je 64.000!
Drugod so steli odstotke omh, ki niso pri-
šli, mi smo pa morali šteti odstotke ti-
stih, ki so preveč prišli! Narod, ki zna

vnanjo učinkovitost nekoliko motila ne-
enotnost nošnje (ljudski plesalci s krava-
tami!).

Kolo z otoka Krka je temperamentnej-
še od istrskega. Poseben ton mu dajejo
moške narodne noše, ki spominjajo na
mornarje. Kolo je močno razgibano in ga
posebno označuje to, da se večkrat raz-
plete v posamezne plesne, »trojke«, ki jih
plesalec s dvema partnericama.

Za krškimi otočani so zopet nastopili
Bolgari in zaplesali nekoliko narodnih ples-
ov, v katerih se kažejo junaški in delno
humoristični motivi. Videti je, da je pri
Bolgarjih, prav kakor pri Rusih, še veliko
tvojnega smisla za narodni ples. Odtod
lahko naša domača koreografija in plesna
glasba pričakuje še marsikako original-
no vzpodbudo.

Ob drugem nastopu Bolgarov se je že
toliko zmracilo, da so osvetlili plesišče za-
rometi. Plesi v umetni luči in v polmaku
celotnega okolja so imeli svojevrsten čar.
Mnogo živahnosti so prinesli na plesišče
Slovaki iz okolice Novega Sada, ki jih je
privedel v Ljubljano predsednik Slovaške
Matice dr. Jan Bulik. Plesali so slovaško
kolo ali besedo. Za širše občinstvo je bil to
po vnanji dekorativnosti in plesni razgi-
banosti višek večera. Slovaško kolo je ri-
tmčno tako slikovito, kakor so pestrne bar-
ve njihovih noš. Je odraz mladega, sveže-
ga, kulturno neizžrpanega naroda, ki ka-
že polno življenjsko silo. Razigrano in
sproščeno se odvija kolo, motiv za moti-
vom se živo menjava in razen majhnih ga-
lantnosti ni v njem nič ceremonijelnega.
Kajpak, k vnanjemu uspehu je dokaj pri-
pomoglo tudi veliko število sodelujočih.
Igrala je godba »Sloga«.

Prvi festivalski večer je zaključila ju-
naška igra »Rusalijs«, ki so jo izvajali
gostje iz Gjevrgelije. Že njihove noše ka-
žejo, da so vidno oddaljeni našemu stilu.
Nehote pomislimo na Grke. Njihova ples-
na igra je bila po glasbi in po plesnih for-
mah povsem svojevrstna na tej plesni re-
viji. Iz nje se je oglašalo nekaj legendar-
no davnega in oddaljenega današnjemu
življenjskemu občutju. Ozviljo so vizijo
macedonskih iger in junaških tekem. Ple-
sali so s sabljami. Redko folklorno doži-
vetje.

Prireditve se je končala šele ob pol
dvaeseti. Zdi se, da bi prireditelji samo
pripomogli k učinku, če bi nudili nekoliko
manj, morda skrajšane plesne, in ako bi bi-
li odmor malo krajši (dasi jih je izpol-
nila godba »Sloga«). Dve uri in pol traja-
joča prireditve je utrjevala ljudi celo pod
milim nebom. V splošnem pa je imel prvi
plesni večer na prostem velik uspeh. Po-
kazal je živirnost in neizžrpano bogastvo
slovanskih plesov, ki po umetniški vred-
nosti daleč prekašajo primitivne koreo-
grafske posnetke in z jazzom združene
plesalske »iznajdbe« povojnega časa.

Manifestativen sprevod narodnih noš

Včeraj so festivalske svečanosti s slo-
vesnim obhodom narodnih noš po mestu
in z nastopom Poljakov, Istranov, Baran-
cev, Bunjevcev in Korčulanov na plesnem
prostoru dosegle svoj višek. Mesto je bilo
že na vse zgodaj na nogah. Ljubljanci in
številni gostje od blizu in daleč, ki so pri-
hiteli na festival, so že mnogo prej, pre-
den je sprevod narodnih noš ob 10.30 kre-
nil po Bleiweisovi, Gosposvetki, Tavčar-
jevi, Miklošičevi cesti čez Marijin trg in
Stritarjevo ulico do mestnega magistrata
in potem dalje po mestu, zavzeli mesta na
trotoarjih ob vsej tej progi, da bodo v
špalirju pozdravili mimohod. Mladi in sta-
ri so bili enaki v svoji vnemi in so čakali
uro, dve uri na svoji postojanki in se ves
čas nestrpno ozirali v smer, v kateri je
bil napovedan obhod. Vsa okna in balkoni
od cestah in trgov so bili zasedeni od gle-
dalcev in marsikje so si pripravili cvetja,
da bodo ž njim pozdravili slovanske goste.
Prav veličastno sliko je nudila množica
pred pošto, na Marijinem trgu, kjer je za-

vzela vse stopnišče pred cerkvijo, Preše-
nov spomenik in trimošje, in pa na Mest-
nem trgu, kjer je bil napovedan pozdrav-
ni nagovor.

Sprevod so otvorili skavti kot reditelji,
za njimi skupina kmečkih fantov na ko-
njih in sokolska godba z dirigentom
Schweigerjem. Nato so stopali Bolgari v
svojih preprostitih, skromno lepih nošah in
s praporom na čelu, pa Poljaki in Poljaki-
nje v rdeče in zlato vezelih blazah, vse v
cvetju in trakovih, in bratje Čehoslovaki,
fantje v črnih plaščih in klobukih, dekle-
ta v rožnatih krilih. Potem je sledila re-
vija jugoslovanskih ljudskih noš. Najprej
znamenita skupina Korčulanov iz Blata, ki
so tako naglo osvojili simpatije Ljublja-
ne in vsega festivala, z veliko državno
trobojnico na čelu, s starinskimi meči ob
bokih in s svojim turobnim bobnom. Pa-
lirčno lahke, bele slovanske noše iz An-
drijevcev pri Brodu, Baranji od Belega
Manastira v črnih škornjih in kosmatih
šubarah in njihova dekleta v dragoceno
pestrih oblekah, dekleta in fantje v temnih
odelih iz Dobrinja na Krku, pa fantje in
dekleta v kratkih črnih krilih iz Duboke-
ga pri Jagodini. Za njimi četa iz Djevdje-
rije s skrajnega juga v rdečih opankah in
rdeče in rjavo vezelih nošah, žene pose-
beje apartno oblečene, moške pa s svetlimi
handžari v rokah, mrki in lepi, kakor je
bila mrka in lepa boba Srbov s Turki za
svobodo. Pa spet lahke, bele, z rdečim
tkane obleke Lugalavcev in njihovih žen
iz Hrvatskega Zagorja, pa naši Slovaki od
Novega Sada v visokih škornjih in dekleta,
vsa v srebru in barvah, pa Srbi od Poža-
reva in od Skoplja v črnem in rjavem, pa
spet Subotičanke v rožnatih odelih, moške
pa v črnem in v škornjih. In potem Bele
Kranjce iz Adlešičev v pisanih rutah in
krilih in njihovi fantje, pa Črnomaljci in
Črnomaljke prav tako v belem, Istrani v
temnih rjavih suknjčih in Istranke v rde-
čih rutah in rožnatih predpasnikih. Za
godbo »Sloga« z dirigentom Svetlom po-
morje slovanskih narodnih noš in na kon-
cu skavti. Tako je šel sprevod po mestu,
povsod navdušeno pozdravljen od gneče
občinstva in zmerom iznova zaspavan s
cvetjem. Skoraj slednja skupina je imela
svojo originalno godbo s seboj in godci, ki
so venomer godli, so vzbujali mnogo zani-
manja.

Na Mestnem trgu se je sprevod, pred
katerim je vozil avto zagrebškega »Sveto-
tona« s tonfilmskim aparatom, strnil v
zbor pred mestno hišo, kjer so z balkona
pozdravljali mimohod gostov ban dr. Ma-
rušić, mestni župan dr. Puc s soprogo, sre-
ski načelnik Znidaršić, brigadni general
Jovanović, soproga divizionarja Kukačev-
va in dvorna dama Tavčarjeva. Zastopniki
narodnih noš iz Jugoslavije, Bolgarije, Če-
koslovaške in Poljske so položili k spo-
meniku kralja Petra lep venec z narodnimi
trakovi vseh štirih držav. Župan dr. Puc
je s kratkim nagovorom pozdravil vse go-
ste, predvsem Čehoslovake, Bolgare in Po-
ljake ter izrekel obzaložanje, da Slovenci
od onkraj Karavank niso smeli na to ve-
ličastno kulturno narodno slavo. Pri tej
priliki je množica občinstva, ki je izpolnila
trg, navdušeno vzklikala Korščem. V svo-
jem govoru je dr. Puc naglasil, da je raz-
nolika pestrost slovanskih narodnih noš, ki
jo kaže sprevod, obenem značilno zname-
nje slovanske vzajemnosti. V tej raznoli-
kosti je naša vrednost, vse nas pa veže ena
duša in ena kri. Z vzklici Jugoslavija in
slovanski vzajemnosti je g. župan sklenil
svoje besede, godba pa je intonirala držav-
no himno. Med obćim navdušenjem, ki je
zajelo vse mesto, in med mnogo cvetja, ki
se je vspalo z oken, se je sprevod pomikal
dalje čez Mestni trg, čevljarški most,
Dvorsko nabrežje in Dvorski trg, Kongres-
ni trg, Selenburgovo ulico in Aleksandro-
vo cesto ter po Bleiweisovi cesti do vele-
sejma, kjer so se skupine razšle. Kakor že
v petek vse dan, se je tudi na praznik in
nedeljo vse mesto razvilo v eno samo le-
po, decenčno, veselo plesišče. Posamezne

skupine so na ulicah, na vrtovih in po lokalnih improviziranih plesih ob spremljevanju svojih dand, frul in tamburine in so zmerom privabile mnogo radovednega, hvaležnega občinstva.

Drugi veliki plesni nastop

Ob 3. popoldne se je nato vršil drugi veliki plesni nastop na sokolskem telovadšču v Tivoliju, ki je bil vse te festivale dni vobče prizorišče največjih in najzanimivejših atrakcij. Zaradi praznika je bilo zanimanje občinstva tokrat še mnogo večje kakor prejšnji dan in pred impozantnim portalom na voglu Lattermanovega drevo-reda se je že mnogo pred pričetkom, pa tudi ves čas, kar so trajali plesi, stekalo celo morje ljudi. Pri vstopu je bila tolikšna gneča, da so reditelji samo z velikim naporom vzdrževali red. Tribune in stojnice so bile zasedene do zadnjega kotička, mnogo ljudi pa se je moralo zadovoljiti s tem, da so skozi špranje v zidu od daleč gledali nastope ali preko zidu poslušali preproste, pa zanimive ljudske orkestre, ki so spremljali ples. Na prireditvi je sodelovala železniška godba »Sloga« z dirigentom Svetelom, v odmorih pa je zapelo nekaj pesmi okrog 320 pevcev in pevke združenih zborov Hubadove župe pod vodstvom pevovodij Premela in Venturini.

Ples so otvorili Poljaki s krakovjakom in obertasom. Nastopili so v treh parih, dekleta v lepih rdečih in modrih oblekah in visokih rdečih čevljih, fantje pa v belih odelih in škornjih z ostrogami. Njihova plesa sta vzbujala mnogo občudovanja in priznanja, saj so Poljaki pri nedavni mednarodni plesni tekmi na Dunaju osvojili prvo nagrado. V celoti pa je izvedba njihovega dela napredovala vti, da imamo pred sabo umetno vigrane baletne plesalce, ki ne podajajo samo narodne geste in ritma, temveč so iz ljudskih plesov napravili individualno poglavitne variacije. Za njimi so nastopili naši Istrani z buzetiskim kolom ob spremljavi stare istrske godbe z violino, trompeto, kontrabasom in klarnetom. Njihov preprosti ples, pri katerem so se zbrali mladi in stari ljudje in ki je pokazal mnogo pestrstih figur, je bil mnogo dobrodušnega odobravanja. Sledilo je baranjsko kolo, ki so ga zaigrali fantje in dekleta od Belega Manastirja, dekleta v pisanih predpasnikih in s srebrom tkanih bluzah, fantje pa v visokih škornjih in črnih šubarah. Zaplesali so baranjsko, staro in novo baranjsko kolo ter devojčičko kolo. Nato spet Poljaki z mazurko, kakor se pleše v okolici Lovača, in s trojakom iz Zgornje Šlezije. Mnogo navdušenja je vzbudil zlasti drugi ples, ki v lepih figurah simbolizira borbo dveh fantov za dekleta. Poljski plesalci, ki so pri vsakem plesu presenečali z novimi, zmerom lepšimi oblekami, so morali na koncu dodati svojemu trojku še nekaj variant, s čimer so se znova izkazali za umetnike v plesu. Nato so prišli fantje in dekleta iz Subotice z bunjevačkim in momačkim kolom. Dekleta

so nosila dolge kite in rože v lasih ter rosnata krila, fantje pa srebrno pestre bluze, visoke škornje in jahalne hlače. Podali so dva lepa, tih, vase zamisljena ritmična plesa.

Prisrčno originalen je bil nastop Lupo-glavcev iz Hrvatskega Zagorja, ki so zaplesali drmeč, staro sito, polko, dučec in ciganico. Ko so s svojim orkestrom s tamburicami stopili na plesišče, fantje v dolgih belih hlačah s pisanimi rutami okrog vratu, dekleta pa z rdečimi rutami na glavah, so se najprej globoko priklonili. Ples so izvajali z brhko lahkoto in vrisake ter so med rajanjem in vrisom na koncu odšli s plesišča. Poljaki so nato v originalnih kostumih izvajali še znameniti ples Goranov. Nato pa so nastopili Korčulani s svojo slavno kumpanijo. To je stara viteška igra, ki z napol religioznimi občutji spominja na davno borbo Korčulanov z gusarji. Je to pristna jugoslovanska narodna igra, ki nam ohranja sliko življenja korčulanskih vasi v srednjem veku, ko so še morskimi roparji krizarili po Jadranu. Borben in zanosen je že samo način, kako prihajajo plesalci iz Blata za plesišče. Pred njimi prapor, tamburini in duče, nato pa vrsta mož v pestrh narodnih nošah s starinskimi meči ob bokih. Za njimi gredo žene v belih dolgih krilih in belih bluzah, z rdečimi trakovi v lasih. Z bojnimi klicem stopijo moške na oder, žene samo gledajo zdaleč. Vojvoda pred pričetkom igre poklekne in moli, kakor je včasih molili poveljniki pred bojem za zmago. Plesalci iz vlečajo meče in med sviranjem dud se prične ples, ki vsebuje vse polno pestrst, zanimivih, težkih variant, ki nazorno prikazujejo borbo otočanov z gusarji. Ples je lep in zanimiv, toda v primeri s prvim delom popoldanskega nastopa, ki je bil pester in razgiban, se je zdel malo dolg in monoton. Korčulani pa so nas vkljub temu prepričali o svoji bogati tradicionalni plesni kulturi.

Impozanten zaključek

S tem je bil večeršnji popoldanski nastop končan. Enako živahno pa je bilo smoti, ko so privrati dajali opereto »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«, in danes popoldne, ko je v »Prodani neveste pod milim nebo« gostovala Narodna splošna družba iz Pizna. Zvečer so se nadaljevali in končali slovanski plesi na sokolskem telovadšču ob veličastni razsvetljavi reflektorjev. Nastopili so med drugimi še Bell Kranjci iz Adlešev, kmetje in kmetice iz Skopja, črne gore, Slavonci iz Andrijevca, šumadinci od Požarevca, Korčulani z moreškimi in Bolgari, ki so bili deležni posebno navdušenih ovacij. Sokolsko telovadišče je ob ogromni množici gledalcev nudilo v blešči razsvetljavi čudovit pogled in tako občinstvo — in vsem plesom je prisostvovalo gotovo nad 10.000 gledalcev — kakor izvajalci so bili polni hvale. V celoti so festivalne prireditve dosegle izredno lep uspeh.

so ličkali koruzo, meli proso, predelovali mleko v maslo in sir, žagali drva, sejali, trli lan, predli, prali, itd. itd. Menda ni kmečkega opravila, ki ne bi bil vsaj simbolično predstavljen. V sprevodu je igralo več godb, nosili pa so tudi celo vrsto zastav in kmečkih programatičnih napisov.

Po vsej dolgi poti je tvorilo skoro nepretrgan spiral ljubljansko občinstvo, ki si je z zanimanjem ogledovalo ta pestr in za marsikoga tudi poučni sprevod ter ga simpatično pozdravljalo.

Na Kongresnem trgu se je sprevod sklenil med veselimi medsebojnimi pozdravljanjem in vzklikanjem. S slavnostne tribune so zbrano množico kmečke mladine pozdravili ban dr. Marušič, župan dr. Puc, škentski župan Barle ter zastopnik češkoslovaške agrarne mladine. Med viharjem vzklikanjem kralju in državi je bila sprejeta udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Aleksandru.

Praznik kmečke mladine je bil zaključen popoldne s celo vrsto deloma resnih, deloma šaljihv kmečkih tekem in v živahno narodno veselico na zelenih travnikih pod Čekinovim gradom.

vse odinice iz vinorodnih Slovenskih gor. Telovadni nastop je prav lepo uspel in je pokazal, da sokolska ideja vedno bolj napreduje tudi med našim kmečkim prebivalstvom.

Gasilski dom v Zrkoveh

Dopolnje je bila slovesna otvoritev novega gasilskega doma v Zrkoveh. Zbralo se je mnogostevilno gasilstvo župe Maribor desni breg. Prisotna sta bila tudi sreški načelnik Milan Makar in narodni poslanec Anton Krejčič. Slovesnost je najlepše uspela ter je pokazala, da se naša gasilska organizacija vedno bolj izpopolnjuje in pogloblja.

Konjske dirke na Teznu

Maribor, 9. septembra.

Včeraj in danes je priredilo mariborsko kasaško društvo na dirkališču na Teznu pri Mariboru veliko konjsko dirko, ki ji je prisostvovalo vsakokrat okoli 7000 gledalcev, med njimi tudi zastopniki oblasti in raznih društev. Organizacija prireditve je bila vzorna, za kar gre v prvi vrsti za sluga predsedniku industrije Josipu Rosenbergu, Franu Königju iz Celja, industriju Lukmanu iz Maribora ter trgovcu Radovanu Šepcu.

I. Velika dirka dravške banovine, častna nagrada mariborskega kasaškega društva, proga 2000 m: 1. Tatjana, 6 letna rjava kobila (Walter Woschnagg iz Sočanja), skupni čas 3.11 (km čas 1.35); 2. Dr. Walsch (Filipič iz Maribora) 3.17 (1.31.75); 3. John (Karel Weizel iz Maribora) 3.19 (1.32.5); 4. Uskok (Fran Kodela iz Ljutomer) 3.21 (1.40.5); 5. Rodan (Fran Babič iz Ljutomer) 3.25 (1.43).

II. dirka Saperlot, častna nagrada mariborskega kasaškega društva za triletno jugoslovanske konje, proga 2200 m: 1. Fiks (Fran Herič iz Ljutomer) 3.50 (1.44.75); 2. Peter Pilot (Ludvik Slavec iz Ljutomer) 3.58 (1.48.25); 3. Vida (Fran Pucanja iz Ljutomer) 3.59 (1.58.75); 4. Luksa (Jakob Vavpotič iz Ljutomer) 4 minute (1.50); 5. Princ Peter (Kobilarna Turnišče) 4.01 (1.51).

III. Jugoslovanski kasaški derby za 4 letne v Jugoslaviji 1930 roj. in odgojene konje, ki se niso zmagali v inozemstvu, proga 3300 m, državna nagrada centralne jugoslovanskih kasaških društev, častna nagrada mariborskega kasaškega društva ter 20.000 Din odgojitelju zmagovalca, če je jugoslovanski državljan: 1. Ofelija (Fran Filipič iz Maribora) 5.30 (1.40); 2. Dorita (Kobilarna Turnišče) 5.34 (1.41.25); 3. Zarja (Josip Vavpotič iz Ljutomer) 5.47.5 (1.45.25); 4. Nandica (Marko Slavič iz Ivanjke) 5.51 (1.46.5); 5. Lelka (Jakob Vavpotič iz Ljutomer) 6.21.5 (1.56).

IV. dirka mesta Ptuj za 3 do 12 let stare jugoslovanske konje, proga 2200 m, častna nagrada mariborskega kasaškega društva: 1. Turista (Fran Filipič iz Maribora) 3.38 (1.38); 2. Peter Pilot (Ludvik Slavec) 3.39 (1.41.75); 3. Baja (Mihail Raszeiger iz Ljutomer) 3.40 (1.38.75); 4. Delija (Josip Fürtner) 3.45 (1.41); 5. Rodan (Fran Babič) 3.46 (1.40.5).

V. Galopna dirka, častna nagrada mariborskega kasaškega društva za konje iz vseh krajev, proga 1600 m: 1. podpornik Popović na Zulejki 1.45; 2. kapetan Ilić na Grandezzi 1.49; 3. podpornik Rakovec na Tulipanu 1.50.

VI. Sponzorska dirka Friderika Skobrneta, dvoprežna amaterska vožnja, proga 3000 m za 3 letne in starejše konje iz vseh krajev: 1. Tatjana in Denes (Walter Woschnagg) 5.26 (1.48); 2. Krista in Turista (Fran Filipič) 5.33 (1.49); 3. Okuli in Dousette (Gvidon Högenwarth iz Celja) 5.45.5 (1.53); 4. Rodan in Uskica (Josip Slavič iz Ljutomer) 5.48.5 (1.51); 5. Todor in Belona (Kobilarna Turnišče) 5.54 (1.58).

Na današnji dirki so bili doseženi naslednji rezultati:

I. Dirka Karla Pahnerja za 4 do 12 let stare konje iz vseh krajev, ki so letos 8. septembra startali v Mariboru, heat vožnja 2-3, proga 1600 m, nagrade 2000 Din: 1. Tatjana (Walter Woschnagg) 2.26 (1.30); 2. Krista (Fran Filipič) 2.27 (1.33.5); 3. John (Karel Weizel iz Maribora) 2.32 (1.27); 4. Uskica (Josip Slavec iz Ljutomer) 2.35 (1.38.5); 5. Baja (ravnatelj Novak iz Maribora) 2.45 (1.45).

II. Dirka senatorja dr. Miroslava Ploja za 3 letne jugoslovanske konje, ki so letos 8. septembra startali v Mariboru, proga 2200 m, nagrade 2000 Din: 1. Fiks (Fran Herič) 3.56 (1.48.75); 2. Peter Pilot (Ludvik Slavec) 3.57 (1.46.75); 3. Vida (Fran Pucanja iz Ljutomer) 3.58 (1.48.25); 4. Giaconda (Kobilarna Turnišče) 4.19.5 (1.58); 5. Nevenka (Aljož Slavec) 3.59 (1.47.5).

III. Dirka Karla Pahnerja, druga vožnja: 1. Krista 2.26 (1.32.75); 2. Tatjana 2.27 (1.30.5); 3. Basta 2.30 (1.33.75); 4. Uskica 2.34 (1.38); 5. John 2.37 (1.31).

IV. Dirka mesta Maribora za 3 do 13 let stare jugoslovanske konje, ki so 8. septembra startali v Mariboru, proga 2200 m, nagrade 2000 Din: 1. Baja (Mihail Rastelger) 3.38 (1.39); 2. Turista (Fran Filipič) 3.46 (1.40.25); 3. Fiks (Fran Herič) 3.47 (1.44); 4. Peter Pilot (Ludvik Slavec) 3.48 (1.46); 5. Luksa (Jakob Vavpotič) 3.49 (1.47.75).

V. Dirka Karla Pahnerja, tretja vožnja: 1. Krista 2.24 (1.31.5); 2. Tatjana 2.25 (1.29); 3. Basta 2.30 (1.33.75); 4. Uskica 2.37 (1.39.75).

VI. Dirka Soja Handicap, ki so do 12 let stare jugoslovanske konje, ki so na tem mitingu najmanj enkrat dirkali, proga 2100 metrov, nagrade 1500 Din: 1. Uskok (Fran Kodela) 3.50 (1.38.75); 2. Ljuput (Edvard Weizel iz Maribora) 3.51 (1.47); 3. Nurni (Ivan Poljanec iz Ljutomer) 3.55 (1.49.25); 4. Rodan (Fran Babič) 3.56 (1.40.25); 5. Ilona (Fran Filipič iz Maribora) 3.57 (1.50).

VII. Ravna galopna dirka za konje iz vseh krajev, proga 1600 m, častna nagrada mariborskega kasaškega društva: 1. podpornik Rakovec 2.1; 2. podpornik Popović 2.7; 3. kapetan Ilić 2.12; 4. narednik Veterjak 2.16.

VIII. Spominska dirka dr. Alfreda Rosmanitza, dvoprežna amaterska vožnja za 3 letne in starejše konje iz vseh krajev, ki so startali 8. septembra v Mariboru, proga 3000 m, nagrade 2500 Din: 1. Krista in Turista (Fran Filipič) 5.20 (1.44.75); 2. Okuli in Dousette (Gvidon Högenwarth) 5.21 (1.45.22); 3. Dalija in Dorita (Kobilarna Turnišče) 5.45; 4. Tatjana in Denes (Walter Woschnagg) 5.35; 5. John in Ossi (Karel Weizel) 5.36.

Spet žrtev planin

Včeraj so stene Jalovca zahtevale življenje mladega abiturienta Benedika iz Stražišča

Rateče, 9. septembra.

Še nobeno leto se v naših planinah ni pripetilo toliko nesreč kakor letos. V tem pogledu je na prvem mestu Jalovec, ki ima, čeprav spada med najnevarnejše alpinske ture, izredno mnogo obževalcev, ki jih ne prestraši prav nobena nesreča. Danes je Jalovec spet v svoje skalnate stene zapisal novo žrtev. Na povratku z Jalovca, se je smrtno ponesrečil Marjan Benedik, abiturient pujske gimnazije in sin znanega gostilničarja, trgovca in posestnika Benedika v Stražišču pri Kranju.

Marjan Benedik se je že v petek popoldne napotil s svojim prijateljem abiturientom učiteljskega Željkom Križnarjem iz Kranja v planine. V Kranjski gori sta izstopila in tam prenočila. V soboto sta napravila večjo turo, za danes pa sta se dogovorila, da naskočita Jalovec. Na vse zgodaj sta že bila na nogah. Kot izvečbana turista sta prav kmalu dosegla vrh. Blizalo se je poldne, ko sta se vračala. Dospela sta do snežišča, ko je Marjanu nenadno spodrsnilo. Zaradi velike strmine se mladenič ni mogel ustaviti. Z vsa silo ga je vrglo v levo steno, kjer je brez glasu oblašal.

Prav ta čas je prišla do snežišča neka druga družba štirih turistov, ki se je namenila na Jalovec. Otrpeli od groze so videli Benedika, ki se je z velikansko naglico kotatil po snežišču in priletel v skalo. Najprej se je zaveda Celestina Arieve iz Podkorena, ki je takoj s svojo prijateljico hitela na pomoč. Na zledeneli

skorji pa je spodrsnilo tudi obema reševalkama, ki sta prav tako zdrčali navzdol proti steni. Ostala družba je kričala od groze, videč, da je nesreča neizogibna. Usoda pa je bila obema pogumnima mladenkama naklonjena. Priletei sta prav na ponesrečenca, ki je s svojim telesom preprečil, da planine niso zahtevale še dve novi žrtvi.

Prestrašeni reševalki sta se kmalu opomogli, medtem pa je prišla do njih ostala družba. Arieve je pri drsenju dobila neznatne rane na glavi ter manjše praske po telesu, medtem ko je ostala njena prijateljica nepoškodovana. Huše je bilo z Benedikom. Imel je popolnoma razbito lobanjo in zlomljeno levo ključnico. Meneč, da je še živ, so mu izkušali nuditi pomoč, vendar so bili vsi poizkusi zaman. Nesrečni mladenič je priletel s tako silo na skalo, da je očitno bil na mestu mrtve.

O nesrečnem dogodku so takoj obvestili Ratečane, odkoder se je z vozom napotila proti kraju nesreče rešilna ekspedicija, ki so jo sestavljali granicari in domačini. Ponesrečenega Benedika so natožili na voz in ga odpeljali na železniško postajo.

O tragični nesreči so medtem obvestili očeta, ki se je s prvim vlakom odpeljal v Rateče, da odredi vse potrebno za prevoz sinovega trupla v Stražišče. Hudo prizadeti rodbini, ki je splošno znana zlasti ljubljanskim izletnikom, naše globoko sožalje!

Tri lepe svečanosti v mariborski okolici

Otvoritev sokolskega doma v Framu — Kmečki Sokoli v Slovenskih gorah — Blagoslovitev gasilskega doma v Zrkoveh

Maribor, 9. septembra.

Pretekla dva dneva je doživela mariborska okolica kar tri pomembne svečanosti, od katerih bosta zlasti framska in zrkovska ostali trajno zapisani v zgodovini požitvalnega podeželskega društvenega delovanja. Včeraj, na praznik, je bil v Framu, najprijetnejšem kraju mariborske okolice, slovesno odprt nov sokolski dom, pri Sv. Trojici je bil javni nastop tamošnje sokolske čete, danes pa je bil slovesno blagoslovljen novi gasilski dom v Zrkoveh.

Na sokolskem prazniku v Framu se je zbralo prav lepo število Sokolov in Sokolu naklonjenega prebivalstva, da prisostvovali otvoritvi novega sokolskega doma, ki bo žarišče višje sokolske ideje in svetilske prave ljudske prosvete. S framskim Sokolom se raduje tega dogodka vse območje Sokolstva, saj bo novi dom trajen spomin sokolske požitvalnosti, ljubezni in bratstva.

Sokolski nastop pri Sv. Trojici je pokazal, kako močno se je že vkoženila sokolska misel na severni meji in kako budni stražarji mejnikov naše svete zemlje so naši kmečki Sokoli. Svečana otvoritev novega gasilskega doma v Zrkoveh se je izšla v praznik ljubezni do bližnjega ter je pokazala obenem disciplinarnost in pripravljenost našega podeželskega gasilstva.

Sokolski praznik v Framu

Znan je po vsej slovenski zemlji lepi Fram, ki se skriva ob Pohorju med vinorodnimi goricami. Vedno je Fram prednjačil v gospodarskem in kulturnem življenju pred drugimi vasi ob sončnem vznožju zelenega Pohorja. Najboljši dokaz za vztrajnost in naprednost Framčanov je dejstvo, da so si znali postaviti ponosen sokolski dom v teh dnevih kritičnih časih. Na temelju požitvalnosti in preporoditve v sokolskem duhu stoji danes na najlepšem prostoru v Framu nov sokolski dom, ki so ga včeraj, na praznik, slovesno otvorili in izročili svojemu namenu. Velika zasluga za to gre tudi g. podbanu dr. Pirkmajerju, ki je kot framski rojak podprl z vsemi svojimi močmi zamisel domačih Sokolov.

Ves dan je bilo v Framu praznično vrvenje. Dopolnje so bile na novem telovadišču pri domu skušnje za popoldanski javni nastop, kmalu popoldne pa se je pričela zbirati množica pri slovesni, da sprejme podbana dr. Pirkmajerja, ki je prevzel pokroviteljstvo nad prireditvijo, in druge goste, ki so se pripeljali z avtobusi in viali. Podbana je pozdravil framski župan Kodrič, ki se mu je g. podban toplo zahvalil in mu objavljal, da bo vedno s simpatijo spremljal razvoj svojega rojstnega kraja.

Podban s sreskim načelnikom Milanom Makarjem in ostalimi gosti se je po sprejemu podal v vas, sokolstvo in gasilstvo pa sta se formalno v sprevod, ki je, od prebivalcev burno pozdravljan, krenil z mariborsko železniško godbo »Dravo« na delu pred novi sokolski dom. Prazne Framčanke so obsipale Sokole s cvetjem.

Pred novim domom, ki je bil ves v zastavi in v zelenju, so se razvrstile sokolske in gasilske čete na prostornem telovadišču. Tu jih je prvi pozdravil starosta

Praznik kmečke mladine

Zveza društev kmečkih fantov in deklet je v Ljubljani svečano proslavila svojo desetletnico

Ljubljana, 9. septembra.

Včeraj in danes je proslavila osrednja organizacija kmečke mladine, Zveza društev kmečkih fantov in deklet, svojo desetletnico z nizom slavnostnih prireditev v Ljubljani. Delegati in drugi člani društev so se v lepem številu zbrali iz vse Slovenije, zlasti pa iz ljubljanske okolice. Ako ne bi gospodarska kriza tako zelo pritiskala zlasti na našega kmeta, bi bila udeležba brez dvoma še mnogo večja. O važnem delu, ki ga v prosvetnem, stanovskem in nacionalno-vzgojnem pogledu vrši organizacija kmetijskih fantov in deklet, je »Jutro« že pisalo. Podrobno sliko dela v preteklem letu pa je podal včerajšnji.

redni občni zbor Zveze,

ki se je vršil popoldne v restavraciji »Pri Levu«. Poročila navajajo, da se je število društev pomnožilo za 44 ter da je bilo skoro 100 raznih tekmovalnih iz kmečkega dela, zlasti tekem koscev in žanjic.

Odseki zveze so za občni zbor pripravili celo vrsto predlogov in resolucij, ki izražajo med drugimi željo, da bi Zveza sodelovala z bansko upravo pri kmetijskem pospeševalnem delu, ter poudarjajo idejno in tovaršne stike med članstvom zveze in med Sokolom. Zveza naroča društvom, naj ne prirejuje veselik kot takih, marveč naj vedno glavno pažnjo posvečajo prosvetnemu, vzgojnemu ali športnemu delu vsake prireditve. Resolucija socialno gospodarskega odseka pravi v svojem uvodu, da je sedanje krize v veliki meri krivo dejstvo, da kmečki stan ne more svojih interesov primerno uveljavljati v zakonodaji in gospodarstvu; zato naj se ustanovijo kmetijske zbornice s sodočujočim glasom pri stanovski gospodarski zakonodaji in pri vseh upravnih ukrepih, ki zadevajo kmetijstvo. Gospodarska politika naj prvenstveno pospešuje kmetijstvo in pa ono industrijo, ki je v organski zvezi s kmetijsko produkcijo. Vendar to pospeševanje ne sme iti tako daleč, da bi škodovalo kmetijstvu. Vnovčevanje kmetijskih pridelkov in nabavo gospodarskih potrebščin naj prevzame kmečko združništvo. Ne sme ostati samo pri sedanjih zaščitnih kmetov in denarnih zavodov. Ves oni iznos obresti, ki presega predvojno obrestno mero (za vloge 3.5 do 4, za posojila 5 do 6 odstotkov), naj se odpiše in obrestna mera za bodoče še dalje zniža. Država mora najti sredstva za saniranje prezadolženih gospodarstev, to pa brez škode za vlagatelje. Država naj najde način, da se čimprej obnovi likvidnost denarnega trga. Javne korporacije in oblastva naj preskrbe sredstva za ustanovitev zdravstvenih domov po vsem podeželju, tako da se vsakomur omogoči brezplačna zdravstvena zaščita.

Resolucija kulturnega odseka pravi, da je treba vzgojiti kmetijsko mladino tako, da se bo lahko samostojno opredelila glede življenjskega nazora, pri tem pa ji vcepijo ponos pripadnosti h kmetiskemu stanu. Nihče ne sme izrabljati imena in prireditve Zveze kmetijskih fantov in deklet v politične namene. S sodelovanjem ostalih kmetiskomladinskih organizacij po drugih državah, zlasti slovanskih, se bori Zveza za mednarodno solidarnost kmetstva v blagor svetovnega orača.

Pri volitvah je bil izvoljen doseđanji predsednik Ivan Kronovšek, za podpredsednika pa Tine Janhar.

Po občnem zboru se je vršil na Bellevueju prijateljski sestanek, ki so se ga udeležili

tudi zastopniki češkoslovaških in poljskih agrarnih mladinskih organizacij. Danes popoldne ob devetih je bil

slavnostni občni zbor

v proslavo desetletnice obstoja Zveze. V lepem okrašen dvorani OUZD je otvoril zborovanje predsednik Zveze Ivan Kronovšek in pozdravil zastopnika Nj. Vel. kralja Aleksandra podpolkovnika Kneza. Zborovalci so ob tej priliki priredili navdušene ovacije kralju in državi.

Nato je pozdravil predsednik bana dr. Marušiča, zastopnika vojske generala Jovanovića, zastopnika bratskih slovanskih mladinskih kmečkih organizacij, minštra n. r. Pucelja, župana dr. Puc, namstva senatorja Hribarja in Rajarja ter nar. posl. Komana, Gajšeka, Mravljeta in Drmelja, podstarosta SKJ Gangla, zastopnika univerze profesorja Ozvalda in druge.

Referat o 10-letnem delu je podal tajnik Gerželj. Ban g. dr. Marušič je izjavil, da je ta dan pomemben zato, ker je posvečen tistemu stanu, ki je hranil in branitelj države. V imenu mesta Ljubljane je pozdravil kmečko mladino župan dr. Puc, minister n. r. g. Pucelj pa je obnavljal spomine na začetke kmečkoma mladinskega gibanja. Zatem so govorili g. Gangl, zastopnik Zveze češkoslovaške agrarne mladice, senator g. Hribar in narodni poslanec g. Komana.

Z navdušenimi vzkliki kralju je zaključil predsednik g. Kronovšek slavnostni občni zbor.

Zunanji višek svečanosti in manifestacije je tvoril danes popoldne

sprevod kmečke mladine po Ljubljani,

Bil je pester in prisrčen, da je Ljubljana videla še malo enaki. Otvorila ga je skupina kmečkih fantov na okrašenih konjih, sledila pa mu je skupina kmečkih kolezarjev tudi na okrašenih kolesih. Za njimi so se razvrstili najmlajši med kmečko mladino, učenci in učenke iz okoliških kmečkih osnovnih šol, vsi v ljubkih narodnih ali njim prilagojenih oblekah in s srčkami kmečkimi orodji, zlasti kosami in grablami v rokah. Zivahno in strumno so korakali, veselo prepevali in vzklikali. Poznalo se jim je, da so skoro vsi obenem tudi navdušeni Sokolci in Sokolice. Pestre so bile vrste deklet, članice društev kmečkih fantov in deklet. Tudi one so imele s seboj razno kmečko orodje, zlasti grablje in srpe, a ne več igračke, kakor najmlajše pred njimi, marveč orodje, ki ga rabijo vsak dan pri svojem naporu delu. V strnjeni vrstah so jim sledili tovariši v tem delu in v delu za kulturno povzdigo našega podeželja, čvrsti kmečki fantje, tudi z znamenjem vsakdanjega dela v rokah, s kosami, sekirami, cepci itd.

Drugi del sprevoda je tvorilo okrog 50 z zelenjem okrašenih voz, deloma mičnih kolescev, ki so vozili mlade žene in neveste, večinoma pa težkih kmečkih voz s simboličnimi skupinami, ki so predstavljale skoro vse vrste in panoge kmečkega dela. Na ogromnem osmerovprežnem vozu je bila skupina mlaticev, ki je vsa pot veselo mlatila in vrisala. Na drugih vozeh

Zdravniški dnevi na Bledu

Na glavni kongres jugoslovenskih zdravnikov in na zborovanje drugih zdravniških organizacij se je zbralo na Bledu 500 zdravnikov

Bled, 9. septembra.

Že v petek so se zbrali na Bledu zdravniki iz vseh delov naše države, zastopniki zdravniških organizacij in zdravstvenih ustanov. Bil je splošen jugoslovanski zdravniški kongres, obenem pa so zborovale tudi še nekatere posebne zdravniške organizacije. Prireditelji so pripravili v preteklih dneh kompleks strokovnih in stanovskih vprašanj, ki so nujno potrebna rešitve. Jedro kongresa je bila XVI. redna letna skupščina Jugoslovenskega zdravniškega društva, v katerem je v članjenih 18 zdravstvenih organizacij iz vse države.

Slovanski gostje

Kongres, ki zaseda v kazinski dvorani Park hotela, je otvoril ob pol 11. predsednik dr. Stefanović. Pred njim je najprej vdrinostno oz. javko Nj. Vel. kralja, nato pa je pozdravil zaslojavne oblasti, goste in zdravnike, ki se jih je zbralo nad 400 v vseh delov države in tudi iz tuzemstva. Kralja je zastopal na kongresu njegov ordonančni oficir kapetan Jovan Petrović. Posebno toplega pozdrava so bili deležni zastopniki zdravnikov iz bratskih slovenskih držav: Čehi, Bolgari in Poljaki. Za zvezo čeških zdravnikov so se udeležili kongresa predsednik dr. Kotynek, tajnik dr. Malik in dr. Jesenski, bolgarske zdravniške zveze dr. Čipev, dalje dr. Rosenfeld, dr. Davidov in ga. dr. Vasiljeva kot poljski delegat pa se je udeležil zborovanja dr. Mogilnicki.

Naloge zdravniškega stanu

Preds. dr. Stefanović je orisal pomen in namen kongresa, naglasil je da namerava lemošnji kongres poleg stanovskih problemov in strogih medicinskih vprašanj v prvi vrsti široki problem splošnega zdravstvenega stanja našega naroda. Zdravje naše vasi, našega podeželja, socialno in zdravstveno zavarovanje najširših plasti naroda ter problem preosnovanja medicinskega študija in namestitve zdravnikov so tri glavne točke kongresa. Treba bo misliti na splošno zavarovanje ljudstva, ker se je izkazalo, da je to najučinkovitejši lek proti mnogim boleznim. Prav posebno se bo treba zavzeti za zaščito naših mater in dece. V vprašanjih zdravstvenega zavarovanja ljudstva smo v obče močno zaostali za drugimi državami, ki jih bo mogoče dohiteti samo s forsiranim vzajemnim delom zdravnikov in oblasti. Na kraju je dr. Stefanović izrazil posebno zadovoljstvo, da se ta važen kongres vrši ravno v Sloveniji, ki je zmerom kazala razumevanje za vsa velika vprašanja in je tudi to pot z odlično organizacijo mnogo pripomogla do uspeha kongresa.

Sodelovanje slovenskih zdravnikov

Po uvodnih besedah dr. Stefanovića je pozdravil kongres zastopnik čeških zdravnikov dr. Kotynek, ki je naglasil potrebo

Občni zbor Jugoslovenskega zdravniškega združenja

Po kratkem odmoru so podali društveni odborniki pregled društvenega delovanja v preteklem letu, nakar je dobil odbor na predlog dr. Dereanija razrešnico. Za predsednika je bil ponovno izvoljen dr. Stefanović.

Sledili so samostojni predloži posameznih članov glede ureditve medicinskega študija. Naglašalo se je, da bo treba štivilo študentov na medicinskih fakultetah omejiti oziroma prilagoditi današnjim potrebam. Vsekakor bi bilo tudi umestno, da bi se študenti pred vstopom na fakulteto podvržili strogi inteligenčni in fizični preizkušnji, ker je treba za bodoči zdravniški naraščaj izbirati le najodličnejše, po telesnih in umskih sposobnostih neoporečni material.

Društveni tajnik je nato prečital listo novih članov Jugoslovenskega narodnega odbora vseslovenske zdravniške zveze. V odboru so med drugimi predsednik dr. Ivković (Beograd) in iz Ljubljane dr. Edo Šlajmer, dr. Alojz Zalokar, dr. Meršol in dr. Rus.

Za svoje častne člane je imenovalo Jugoslovansko zdravniško društvo prof. Stroganova iz Leningrada, prof. Kirova iz Sofije, prof. Mogilnickega iz Lodza, dr. Kotyneka iz Prage, prof. Jeana Louisa Faurea iz Pariza, prof. Sergenta iz Pariza in prof. Sengorykya iz Szegedina, za dopisne člane pa sta bila imenovana dr. Čipev iz Sofije in dr. Malik iz Prage.

Referati

Popoldne se je pričel glavni del kongresa, referati o pereh zdravstvenih vprašanjih, ki zlasti zadevajo naše podeželje. Navzlic krasnemu vremenu, ki je mikalo na izlete v prelepo blejsko okolico, so bila vsa predavanja prav dobro obiskana.

Potreba načrta za sistematično zdravstveno delo

Uvodno predavanje je imel dr. Stefanović, ki je v velikih obrisih orisal žalostne zdravstvene razmere po naših vaseh. Dočim se mesta še dokaj dobro preskrbljena z zdravniškim in zdravstvenimi zavodi, pa je naše selo, zlasti v nekaterih delih države, skoraj brez zdravniške pomoči in to navzlic temu, da neprenehoma tarnamo o nadpordku zdravnikov. Naši otroci se dostikrat rode brez babiške pomoči in prezgodaj umirajo brez zdravnikov. V zadnjih letih se je v tem pogledu še marsikaj popravilo, ali še zmerom spada naša država glede na število zdravnikov med najbolj zaostale države na svetu. Predavatelj je navedel dragocene statistike dr. Štamparja, ki nazorno kažejo, kje in kako bi bilo najlažje prijeti zlo pri korenini. Omenil je nadalje sijajno zdravstveno službo, ki so jo v nekaj letih organizirali v Rusiji in v Italiji, kjer zdravstvene prilike do nedavna niso bile prav nič

neralni direktor Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu dr. Milan Glaser in direktor zdravstvenega oddelka zagrebškega osrednjega urada dr. Hahn zanimive referate o organizaciji zdravstvenega zavarovanja v naši državi, ki je zabredlo v težko krizo in se bo moralo nujno sanirati, če nečemo utrpeti nepopravljive škode. Direktor Glaser je omenil, da je padlo število zavarovancev od leta 1930 do danes za 110 tisoč. Samo lani je iznova odpadlo 15.000 članov. Navedel je tudi nekatere podrobnosti iz nove kolektivne pogodbe med SUZORom in zdravniki; pogodba velja za pet let. Uvedena bo nova ustanova takozvanih pomožnih zdravnikov. To bo nekakšen zdravniški podmladek, ki bo imel prednost pri bodočih nastavitvah stalnih zdravnikov.

Med ostalimi referati je vzbudila posebno pozornost statistika dr. Hahna, ki kaže, da je krize našega socialnega zavarovanja v veliki meri kriva tuberkuloza. Skoraj 200 tisoč zavarovanih delavcev je bolnih za tuberkulozo in celih 23 % bolniških dni na leto odpade na jetičnike. Prav tako je jeti-

je okrog 500 zdravnikov in njihovih gostov, ka tudi v 46 na sto primerov vzrok smrti vseh zavarovancev pri naših okrožnih uradih. To so strahotne številke, ki kažejo, da mora biti konec oklevanja in polovičarstva pri ustanovah, ki naj skrbijo za zdravje šibkih plasti našega naroda.

Kongres se danes nadaljuje in zaključuje

Predavanje so izpolnila ves včerajšnji in današnji dan in se bodo nadaljevala še jutri. Kongres bo zaključen z resolucijami, ki bodo vsebovale smernice za najnujnejše in neodložljive stvari, katerim se mora posvetiti vse naše zdravstveno delo.

Danes je bilo med drugim sklenjeno, da bo prihodnji zdravniški kongres zasedal v Beogradu in da bo njegovo delo razporejeno na štiri dni. Njegove razprave bodo posvečene v prvi vrsti vprašanju bolnišnic v naši državi.

V veliki kazinski dvorani je nocaj skupna prijateljska večerja, ki jo je zdravnikom na čast priredila blejska občina. Zbralo se

Hišni lastniki so zborovali

Na Mali Šmaren so dopoldne zborovali hišni lastniki iz Slovenije, popoldne pa delegati iz vse države — Davčna bremena, padec najemnin in zadolženost tlačijo hišno posest

Ljubljana, 8. septembra.

Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov za Slovenijo, ki šteje nad 4500 članov, je imela danes dopoldne v beli dvorani hotela »Uniona« redni občni zbor. Udeležila so se ga po svojih zastopnikih vsa včlanjena društva, ki jih šteje zveza 20. Udeležba je bila zelo številna, ker so prišli na zborovanje tudi zastopniki društev hišnih posestnikov iz raznih drugih banovin, zlasti iz Zagreba, Karlovice, Osijeka in Šibenika.

Zbor je otvoril predsednik gosp. Ivan Freilih, ki je poleg delegatov pozdravil tudi zastopnika obrtnikov g. Karla Vidmarja, prav posebno toplo pa predsednika glavne zveze polkovnika g. Čačkovića. V predsedstvenem poročilu je nato navajal vsa aktualna vprašanja, tičeča se hišnih posestnikov, kakor o davčnih bremenih, o določbah taksnega zakona glede prisilnih pogodb in pobornic, o ocenjevanju lastnih stanovanj za zgradarino, o zadolžitvi hišnih lastnikov in o drugem. Zveza je večkrat uspešno posredovala. Glavna naloga kongresa je v tem, da predloži parlamentu resolucijo, ki bo vsebovala zahteve hišnih lastnikov.

Blagajniško poročilo je podal zvezni blagajnik g. Maks Hrovatin. Iz njegovega poročila izhaja, da je glavno breme nosilo ljubljansko društvo, med tem ko po deleži ne kažejo prevelikega zanimanja za članske dajatve.

Sledil je referat zveznega podpredsednika g. Otmarija Megliča iz Maribora, ki je obravnaval vprašanje znižanja najemnin ob istostanem uradnem zvišanju na jernih prostorov v zvezi z odmerjanjem pridobnine na podlagi najemnin za stanovanja in obratovališča. Po vsej državi je povpraševanje po manjših stanovanjih večje in opuščajo tudi trgovci in obrtniki

mali za plačilo posojila tudi svoje lastne vločne knjižice.

Popoldne pa je imela glavna zveza hišnih in zemljiških posestnikov kraljevine Jugoslavije v beli dvorani hotela »Uniona« svoj osmi kongres. Na zborovanju so bili navzoči delegati iz Zagreba, Splita, Šibenika, Osijeka, Karlovice, Celja, Maribora, Sinja, Novega Sada, Trbovelj, Ljubljane, Novega mesta, Sevnice, Brežic, Ormoža, Laškega, Sušaka in Beograda. Kasneje so prišli še zastopniki drugih krajev, tako da je bilo prisotnih 25 društev.

Zbor je otvoril predsednik polkovnik g. Čačković, ki je pozdravil delegate in zastopnika Zbornice za TOI Zagarja. V svojem govoru je zlasti naglasil davčna bremena, padec najemnin in zadolženost hišne posesti. Govornik je navedel statistične podatke, po katerih je najemnina padla v šestih letih za nad 25 %, preračunano na zlato valuto pa celo za 42,5 %. Zaradi velikega povpraševanja po stanovanjih se je kmalu po prevratu začela silna gradbena delovnost. Denarni zavodi so posodili velikanske vsote denarja. Samo Državna hipotekarna banka je v gradbeni namene dala 3 milijarde. Razni denarni zavodi so do danes za zgradbo hiš posodili nad 10 milijard dinarjev. Mnogi, ki so gradili, so se vračunali glede rentabilnosti in zašli v dolgove. Značno je k današnjemu hudemu stanju pripomogla kmetijska stiska, katere posledice so zadele tudi hišne posestnike. Problem zadolženosti lastnikov nepremičnin naj se reši s posebnim uredbom.

Tajniško poročilo je podal inž. Staniš iz Zagreba. Iz poročila povzemamo, da šteje zveza 40 društev, v katerih je včlanjenih 15.000 hišnih posestnikov. Hišni posestniki imajo tri svoja glasila: v Ljubljani izhaja »Moj dom«, v Zagrebu »Svo-

Nevaren požar v Čiričah

Kranj, 8. septembra.

Sinoči okoli 21. ure je nastal v Čiričah, ki so oddaljene od Kranja kakšen poldrugi kilometer, velik ogenj, ki se je dobro videl tudi iz Kranja. Goreti je začelo v skednju posestnika po domače Škopina in se je ogenj kmalu preselil tudi na sosedov skedenj. Kakor znaki kažejo, je bil požar podtaknjen. Prvi so prispeli na kraj nesreče gasilci iz Kranja z dvema brizgalnami. Sledili so še domači in drugi gasilci.

Z velikim naporom in požrtvovalnostjo se je gasilec posrečilo omejiti požar, ki je grozil polovici vasi, ker so hiše tam zelo stisnjene. V poslopjih je zgorelo med drugim 50 voz sena, nekaj strojev in drugo orodje.

Žrtve nesreč in pretepotov

Ljubljana, 9. septembra.

Dasi je bil na oba praznika v Ljubljani zaradi velesajma in drugih prireditelj tako ogromen promet kakor ga Ljubljana že dolgo ni videla, vendar v mestu samem ni bilo posebnih nesreč.

Na Glinah, Cesta V/4, se je v noči na soboto po nepravilnosti zgodila huda nesreča in se je le naključju zahvaliti, da ni bilo smrtnih žrtev. V stanovanju čevljarkega mojstra Šimnovca Pavla sta spali 49 letna mojstrova žena Franciška in njena hčerka 21-letna Gizela, žena mesarskega mojstra Antona Vampja. Obe sta pustili v štedilniku ogenj in sta bržkone štedilnik zaprli, da je uhaaj iz njega oglikov monoksid. Davi pred 8. uro so našli obe ženski nezvestni. Poklicali so takoj reševalno postajo, ki ju je prepejala v bolnišnico. Ženski sta menda že izven nevarnosti.

Sinoči okoli 23. ure je bil napaden v Kosezah stanujoči brezposelni delavec 33-letni Tomažin Anton, po rodu od Sv. Miklavža v Slov. goricah. Lotila se ga je večja družba vinjenih moških baje brez povoda. Branil se je in odbijal udarce, dokler se ni onezaveštil in obležal v travi. Našel ga je ob 2. zjutraj stražnik in poklical reševalno postajo, da ga je prepejala v bolnišnico. Tomažin je dobil hude poškodbe po vsem telesu.

Reševalna postaja je prepejala v bolnišnico kakih 35 do 40 let staro Ano Godčičo, ločeno ženo, pristojno na Grosuplje, prebivajočo menda v Jaršah. Peljala se je danes dopoldne s kolesom in prišla med dva voza. Dobila je hude poškodbe po levem licu in sploh po glavi, tako da je njeno stanje prav resno. Ker je bila v bolnišnici skoro ves čas nezvestna, ni mogla povedati, kako se je nesreča zgodila. Zato tudi ni točno ugotovljeno, kje je njeno stanovanje.

V bolnišnico je prepejal neki avto iz Trbovelj 84 letnega občinskega ubozca Potočnika Vinka iz Pštanja, ki ga je danes v Blagovici na glavni cesti blizu cerkve podrl omenjeni avto. Avto je vozil čisto počasi. Starček vozila ali ni videl ali pa ga je preslišal. Poškodovanec ima ntranje poškodbe, ki so spričo visoke starosti zelo resne.

Dopoldne danes je na državni cesti proti Ljubljani povozil Parov avtobus z Jesenic 24 letnega elektrotehniika Zarniša Jožeta iz Senčurja. Poškodbe niso nevarne.

Zamudniki si še danes lahko ogledajo velesajem

po tesnejšem sodelovanju čeških in jugoslovenskih zdravnikov. Za njim je po priročnem pozdravu vseh zborovalcev sprejeli predsednik bolgarske delegacije dr. Čipev, ki je poudarjal, da mora vezati bolgarske in jugoslovenske zdravnike ne samo medicina, ampak tudi srce. Intelektualni obih narodov bodo preko vzajemnih strokovnih interesov najlažje našli pot do tistega globljega duhovnega zblizanja, za katerim težimo. Nato je v prisrčnih besedah pozdravil kongresiste in jim želel uspeha zastopnik poljskih zdravnikov, predsednik poljske zdravniške zveze dr. Mogilnicki, ki je zlasti naglašal uspehe, dosežene z imenovanjem zdravnikov med slovenskimi državami. Vsako leto več jugoslovenskih zdravnikov odhaja na študije v Češkoslovaško ali na Poljsko in obratno. To koristno ustanovo je treba tudi v bodoče ohraniti.

Pozdravi

Za poljskim delegatom je spregovoril inspektor banke uprave dr. Mayer, ki je prinesel kongresistom pozdrave ministra za socialno politiko in narodno zdravje, notranje ministra in bana ter v kratkem govoru poudarjal veliko poslanstvo, ki je namenjeno zdravniku med narodom. V imenu prosvetnega ministrstva je pozdravil kongres prosvetni šef prof. Breznik, naglašujoč potrebo sodelovanja med prosvetnimi delavci in zdravniki. Najbližji sad tega dela so naše vzorne šolske poliklinike. Dr. Mavrič je izrazil v imenu ljubljanskega župana dr. Puca zborovalcem željo, da bi poleg znanih dobrih ponesli tudi obilico lepih vtisov iz Slovenije. Za Rdeči križ je pozdravil kongres inspektor dr. Wester, ki je hkrati izrazil željo, da naj bi vsak zdravnik postal član te plemenite institucije. Nadalje so pozdravili zborovalce še zastopnik Zveze apotekarskih komor dr. Košir, sreski načelnik v Radovljici dr. Vrečar, blejski župan Anton Vovk, v imenu blejskih zdravnikov dr. Češarek, dr. Matija Ambrošič pa kot predsednik Udrženja jugoslovenskih pediatrov, katerega skupščina se vrši tudi na Bledu. Pozdravne brzojavke so poslali ministrski predsednik Nikola Uzunović, ministar dr. Novak in dr. Andjeljnović, predsednik Zveze apotekarskih komor Zimmermann ter ljubljanski župan dr. Dinko Puc.

Po pozdravih se je častni predsednik jugoslovenskega zdravniškega društva in predsednik jugoslovenskega odbora vseslovenske zdravniške zveze dr. Ivković v toplih besedah obrnil na češke, bolgarske in poljske delegate, želeč, da bi se med nami ne počutili samo kot gostje, marveč kakor pravi bratje.

boljše kakor pri nas, dočim se je danes tamkaj že močno zmanjšala umrljivost. Predavatelj je poudarjal nujno potrebo sistematičnega enotnega načrta za bodoče zdravstveno delo. Načrt bi moral v prvi vrsti obsegati zaščito mater in otrok ter organizirati boj proti tuberkulozi.

Perehi higienski problemi

Za dr. Stefanovića je predaval profesor dr. Zalokar o temi »Porodništvo na deželci. Predavatelj je naglasil, da je prvi pogoj za napredek naroda higiena ob rojstvu. Število babic je daleko premajhno. Ne smemo se spuščati v ameriški sistem porodnišnic, ki naj bi nadomestile babice, ker to v naših majhnih naseljih ni primerno. Jugoslavija ima danes isto število babic kot pred 15 leti, dasi se je prebivalstvo pomnožilo. Da bi se število babic povečalo, bi bilo treba ustanoviti več babiških šol (prva se je ustanovila pred 140 leti v Ljubljani).

Zdravstveni inspektor dr. Lapajne se je v svojem referatu poglobil v nepraktičnost in nehygieničnost današnjega kmetijskega doma, ki se bo moral v doglednem času do temeljev preurediti. Razvil je načrt praktične in hygienične kmečke hiše.

Dr. Simonović iz Sombora je v drastičnih besedah prikazal vso nesmiselnost in škodljivost forsiranja velemest na škodo zdravij in gospodarsko trdnih malih selišč. O zdravstvenih prilikah na deželi sta predavala še dr. Mitrašnović iz Mladenovca in dr. Milan Mišić.

Zbor otroških zdravnikov

Vzporedno s temi predavanji, ki so se vršila v glavni kazinski dvorani, so s straniški dvorani razpravljali referenti Društva jugoslovenskih pediatrov (otroških zdravnikov). Vsi predavatelji so enotno naglašali, da se mora otroško zdravstvo ločiti od splošne medicine, ker je otrok v razvojni dobi podvržen drugačnim zakonom kakor odrasli človek in je treba z njegovim organizmom tudi popolnoma drugače ravnati. Številnimi grafikoni so predložili katastrofalno umrljivost dece, zlasti v južnih krajih naše države, obravnavali so najpogostejše otroške bolezni v raznih krajih, ki so skoraj tipične za posamezne dele naše države. Tudi na tem zborovanju je enotno prodrla mnenje, da mora zaščita matere in otroka postati glavni del bodoče naše socialne in zdravstvene politike.

Zdravniki zdravstvenih in socialnih ustanov

Prav tako se je vzporedno z glavnimi kongresom vršilo tudi zborovanje Udrženja zdravnikov javnih bolnišnic in redna letna skupščina Zveze zdravnikov socialnega zavarovanja. Na tej skupščini, ki se je pričela že v soboto ob 9. uri zjutraj, sta podala go-

večja stanovanja. Vzrok temu je novi zakon, s katerim se je uvedla minimalna osnova za odmero pridobnine, ki se ravna po stanovanjski najemnin. Pokazalo se je, da je remedura nujno potrebna. Hišni posestniki izgubljajo zaradi tega na najemnin, med tem ko se je vrednost njihovih lastnih stanovanj občutno zvišala. Dobrohoti so se zmanjšali, davki pa povečali. Referat je predložil uradno statistiko o gibanju obdavčene najemnine in najemne vrednosti v Mariboru. V zadnjih petih letih so se najemnine v starih hišah zvišale vsako leto za 6,1 %, skupno torej za nad 30 %, najemnine za poslovne prostore pa letno za 8,4 %, medtem ko se je zvišala najemna vrednost lastnih stanovanj za 96,1 %, letno torej za 19,22 %, a pri lastnih poslovnih prostorih je znašal letni povisek 12,12 %. Govornik je zatem omenil hipotekarno obremenitev hišne posesti, ki zaradi zmanjšane donosa najemnin stalno rase, ker ni mogoče redno odplačevati hipotekarnih dolgov. Posestniki so zlasti občutno prizadeti z zvišanjem obrestne mere za hipotekarna posojila, ki so jih nekatere hranilnice zvišale na 10 %. Govornika so poslušali za njegova res strokovna izvajanja nagradili s splošnim odobravanjem.

Pri volitvah je bil soglasno izvoljen dosednji odbor s predsednikom g. Ivanom Freilih, podpredsednikom g. Otmarijem Megličem in blagajnikom g. Maksom Hrovatinom. Vsi ti so bili obenem izbrani za odbornike v glavno zvezo, kamor pride tudi zastopnik Trbovelj.

Vse želje in predloži so bili sestavljeni v posebni resoluciji, naslovljeni na kongres Glavne zveze društev hišnih posestnikov kraljevine Jugoslavije. Nanašajo se v glavnem na izpremembe davčnega zakona in davčno obremenitev. Stanovanja posestnikov naj bi se ocenjevala za 30 % nižje kakor pri najemnikih, v krajih do 5000 prebivalcev pa naj se ta stanovanja ocenjujejo po tarifi, kakor velja za male obrtnike. Popraviti je treba predpise glede odpisa zgradarine. Ukine naj se člen 7. davčne novele z dne 18. februarja letos (določanje minimalne pridobnine na podlagi najemnin). Znižajo naj se vse avtonomne doklade, zlasti banovinske. Plačili nalogi in tiskovine naj se izdajajo v slovenskščini. Zgradarina za nove hiše, zgrajene pred 1. 1932, naj znaša spet 3 %, za gotovo dobo let pa naj se odpisje onim posestnikom, ki bodo stanovanja v starih hišah modernizirali. Zaščitijo naj se zadolžene hišne posesti. V to svrho naj se zniža obrestna mera za hipotekna posojila na 6 %, amortizacijski rok za odplačilo pa podaljša na 25 do 30 let. Da se tudi za posestnikom omogoči dajatev hipoteknih posojil, naj se zniža rentnina. Poskrbi naj se za likvidnost denarnih zavodov. Denarni zavodi z zakonsko zaščito naj bi spreje-

lina, v Novem Sadu pa »Kučevlasnik«, ki ga tiskajo v treh jezikih. Delovanje uprave je bilo oteženo zaradi zahteve, da se ponovno uvede zakonska omejitev svobodnega razpolaganja s privatno lastnino. Upravni odbor je naslovil na razna ministrstva posebne resolucije v zaščito svojih interesov in so bile nekatere predstavitve ugodno rešene. Zaradi neplačevanja članskih prispevkov je delovanje uprave zelo težavno.

Sledili sta poročila blagajnika in nadzornega odbora ter je bila upravi izrečena razrešnica. V debati glede poročil se je oglašalo več govornikov, ki so naglašali, da morajo hišni posestniki, ki so vložili milijarde v zidavo, imeti tudi toliko, da bodo plačevali članarino. Zastopniki dravske banovine so pozivali zborovalce, da bi tudi v drugih pokrajinah ustanovili čim več društev, kajti samo v dravski banovini jih je več kakor v vseh ostalih pokrajinah Jugoslavije. Zdal sta v Jugoslaviji organizirana le 2 odstotka hišnih lastnikov. Debatla, ki je bila mestoma zelo burna, je trajala dve uri in je medtem mnogo delegatov odšlo.

Pri volitvah je bil ponovno izvoljen stari odbor s predsednikom g. Čačkovićem na čelu.

Veliko debato je povzročila točka glede izpremembe pravil. Zborovalci so se na posled zedinili, da naj poseben odbor preučuje pravila in naj jih po enem mesecu predloži izredni skupščini. Pred zaključkom so bile sprejete nekatere resolucije, med njimi v celoti ona, ki jo je predložila dravska zveza. Hišni posestniki zahtevajo med drugim, da se pri odmeri davka upoštevajo najemninske pogodbe, da se zniža zgradarina od 12 na 10 %, da se izpremeni zakon o neposrednih davkih tako, da se bo na račun stroškov za vzdrževanje, upravljanje in amortizacijo zgradb odbilo od skupne letne kosmate najemnine 30,35, odnosno 40 % namesto dosedanjih 20,25 in 30 %. Hišni posestniki tudi zahtevajo, da naj pristojna oblastva ne odobrijo občinskih proračunov, ki povečujejo že itak neznesne občinske dajatve in take. Ukine naj se pobiranje kuluka v mestih. Glede dolgoročnih ali kratkoročnih posojil hišni posesti se naglašja, da je nujno potrebno ustaviti vse prodaje nepremičnin zaradi neplačanih anuitet ali obrok, dokler ne bo izšla nova uredba. Potrebno je vkapitaliziranje neplačanih anuitet glavnemu dolgu pri dolgoročnih posojilih, kar je že odobrila Državna hipotekarna banka. Na prošnjo dolžnikov naj se kratkoročna posojila izpremeni v dolgoročna s poveljnimi obrestmi. Obrestna mera pri dolgoročnih posojilih naj se zniža na 5 % in na prošnjo naj se podaljša rok odplačevanja dolga na 50 let.

Po izpranem dnevnem redu je predsednik zaključil štiri ure trajajoče zborovanje.

Sitnosti zaradi krivega in pravega denarja

Ljubljana, 9. septembra.

Ljubljanska policija je prišla te dan na sled majhni ponarejevalski družbi, ki je že nekaj časa sem z zadosti lepim uspehom spravljala v promet krive kovance, povčini desetinarske, pa tudi nekaj drugih. Družbo so sestavljali dva mlada čevljarija in njun prijatelj ključavničar, ki so delali denar na preprost način iz svinca in cinka, pa tako, da so bili ponarejenci precej podobni resničnemu denarju. Fantje so najbrž že precej svojega izdelka spravili v promet. Vse tri so aretirali in zaplenili njihovo orodje. Fantje so brez pomisleka priznali, pravijo pa, da so spravili samo kakšnih 50 ali 60 desetakov v promet. Policija je preiskavo zaključila in aretirance izročila sodišču.

Nekje v Krizevniški ulici je bila zaposlena mlada služkinja. Pred dnevi je na lepem izginiha, z njo pa tudi 5300 Din gosposdarje gotovine in nekaj ženske obleke. Policija je za dekletom izdala tirailico in pred dvema dnevoma so jo prišli v Zagrebu, kamor se je pripeljala iz Ljubljane s taksijem. Zagrebška policija jo je danes privedla v Ljubljano. Dekle vse prostodušno prizna. Tudi denar je policija po večini še našla pri nji. Le nekaj je potrošila za toaleto in pa za kovčeg, s katerim si je hotela olajšati svojo pot v svet.

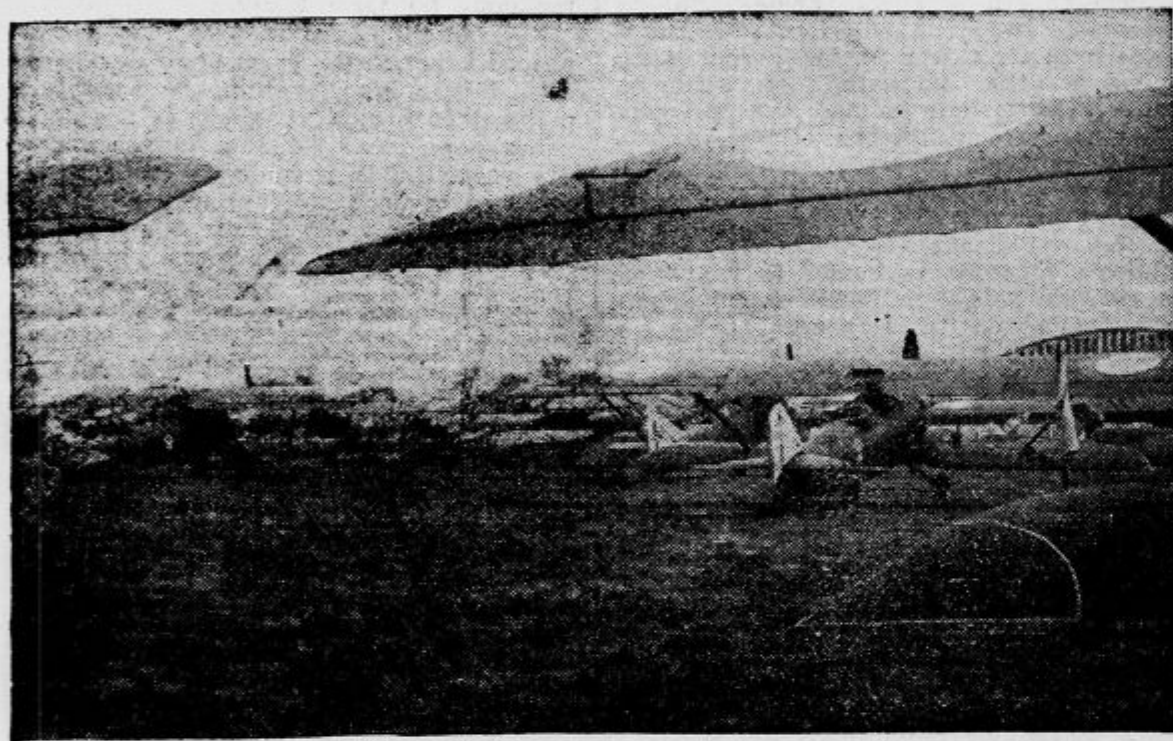
Postani in ostani član „Vodnikove družbe“

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

Letalo brez repa



Na Angleškem preizkušajo nov tip zračnega aviona, »pteroactylex«



Lovaška letala, ki so branila letališče Le Bourget pred bombnimi napadi iz zraka

Viharno vreme v Angliji



Na vzhodni angleški obali vlada zadnje dni zelo viharo vreme, ki močno ovira pomorski promet

Premalo oslov

Kdor je bral Dickensovega nesmrtnega »Davida Copperfielda«, ve, kako veliko vlogo so imeli v prejšnjih časih osli kot nosilne in prometne živali v cestnem življenju angleških mest. Sedaj pa poročajo od tam, da so postali osli silno redki in jim je zato cena še silneje poskočila. Na Angleškem vlada pravcaro pomanjkanje oslov, kar posebno težko občutijo potujo-

či mali prodajalci, ki jim oslički vlečejo male vozove. Vzrok za to pomanjkanje je v tem, da Irski, ki je prava domovina velikobritanskih oslov, zaradi visokih angleških uvoznih carin ni več v stanu, da bi mogla te živali izvažati. Tako stane danes žival 7 funtov šterlingov, dočim si do bil prej najlepši eksemplar za 3 funte. Ne ki angleški list pravi, da bi si tisti mož zaslužil imetje, ki bi se odločil, da ustanovi veliko rejnico za osle na angleških tleh.

J. Miličinski:

Noč v Monte Carlu

Septembra 1933.

»Pazi! Zdaš zagledaš Monte Carlo«, mi je zavpil sofer s svojega sedišča. Že kake pol ure sem čepel na preveč udobno med steklenicami sodavice na tovrnem avtomobilu. Nog že skoro nisem več čutil in v rokah mi je od krčevitega držanja vse gomazelo. Nekako sem se vzravnaval, ravno, ko se je za poslednjim ovinkom pred memoj razgrnilo mesto. Hip nabo je avto obstal, zahvalil sem se, skleknil na cesto in sedel na prvo klopi, da se mi udje spet omechajo.

Kneževina Monaco ima nekaj tisoč prebivalcev in obsega dve mestici: stari Monaco s palačo, kjer domuje ponos svojih podanikov, princ monaški, in novi Monte Carlo s hoteli in proslulo igralnico Casino. Med obema mestoma leži pristanišče, kjer počivajo jachte milijonarjev, ki se večer za večerom brezuspšno trudijo, da bi na ruleti zapravili vse svoje premoženje.

Z oken vladarjeve palače so se še odbijali zadnji žarki večernega solca, spodaj v tuki so že prižigali luči. Nameril sem se v mesto. Kupil sem si hlebec in ga

apotoma z nasladi grizel. Nisem še končal z njim, ko sem prišel do Casina. Stal sem ostaneč v žep in stopil po stopnicah proti vходу. Vratare je namreč ravno gledal v stran. Komaj pa sem prestopil prag, me je že vjel za komolec. »Samo malo bi pogledal«, sem se skušal pogajati. »Samo pri vratih, da vidim, kako je znotraj.«

»Naj bo! Samo hitro!« je zarenčal, a moje roke ni izpustil niti za trenutek. Notri je res zelo lepo, krasna baročna dvorana, baržunaste zavese, le igralne mize so bile na žalost še pokrite. »Gremo, gremo!« Orjak je istočasno z opominom zvišal pritisk na moj komolec in me obrnil proti izhodu. »Hvala lepa, gospod višji!« sem se poslovil. »Prihodnjik vam razbijem banko! Na svidenje!«

Odšel sem v Monaco.

Prinčeva palača je že na zunan lepota stvar; noter nisem mogel, ker se je pred portalom sprehajal med dvema kupoma mehonam podobnih topovskih krogel nekakšen vojak z nasajenim bajonetom. Princ ima namreč svojo vojsko, kaka dva dukata oboroženih mož, ki ga stražijo; sicer pa niso še nikomur nič žalega storili. Medtem se je že stemnilo. Sedel sem na

Kdo bo novi francoski generalissimus?

»Eho de Paris«, ki je v vojaških zadevah vedno dobro poučen, poroča, da se bo francoska vlada v kratkem posvetovala zaradi imenovanja novega francoskega generalissima. Generalu Weygandu poteče njegov čas v januarju prihodnjega leta, poleg tega so pri njem že napravili izjemo, ki se ne sme ponoviti. Za najrenejšega kandidata za nasledstvo generala Weyganda smatrajo sedanjega načelnika francoskega generalnega štaba generala Gamelina.

Najnovejši roman

Th. Manna na platnu

V Londonu bo začelo podjetje Aleksandra Korde snemati prizore za film »Jožef in njegovi bratje« po najnovejšem, še ne popolnoma dovršenem romanu Thomasa Manna. Film bo posebno razkošno opremljen, glavni vlogi bosta igrala Frederic March in Eliza Landi. Thomas Mann bo osebno prisostvoval snemanju posameznih prizorov in bo podpiral režijo z nasveti.

Nil prestopa bregove

Egiptpska vlada je zadnje čase v velikih skrbih zaradi naraščanja Nila. Obilno deževje, ki namaka zemljo, je visoko napolnilo strugo reke, ki je jela prestopati bregove. Da ne bi prišlo do poplavnega katastrofe, je vlada izdala odredbo, da morajo biti vsi moški na razpolago za popravilne jezeve. Ministrstvo za javna dela je zatevalo 200.000 mož ojačenja pri delih ob Nilu. Kmetovalcem je zapovedano, naj nemudoma pospravijo letino, ker bodo pozneje odpri vse zatvorne reke, da se voda mirno odteče.

40 sodov dobre kapljice iz morja

Na kanadski obali pri Arсандu so ribiči zagledali množico velikih sodov, ki so plavali po Atlantskem oceanu. Z veseljem so jih šli loviti namesto rib. Še večje pa je bilo njih veselje, ko so spoznali, da so sodi, katerih so dobili štirideset, polni najboljše kapljice, vina in žganih pijač. Vse kaže, da so našli blago, ki so ga gangsterji hoteli vtihotapiti v Zedinjene države, ko je bila prohibicija še v veljavi. Bržčas so jih presenetili nadzorni organi in vtihotapci so se pometali v morje.

Sloni so se prestrašili miši

V neki menažeriji so se nedavno ponoči splašili sloni. Zlasti največja njih, Queeny (Kraljica) in Dicky se nista dala umiriti. Stražarji izpočetka niso mogli ugotoviti, kaj jim je. Slona sta na moč trobila kakor nora, rožljala z verigami, ki sta jih imela, lomila težke šatorske kole kot užgalice; sploh sta se vedla, pravi poročilo, kakor se dobro vzgojenemu slonu ne pristojata. Na posled so dognali, da so miši spravile slone v tak strah.

Prodaja knjig na težo

Argentinska književniška družba se je silno razburila zaradi poslovanja neke knjigarne v Buenos Airesu. To podjetje je namreč začelo prodajati dela klasičnih in modernih pisateljev — po teži, in sicer funt za tri centave. S primerno reklamo je knjigarna dosegla, da so se kupci kar trgali za knjige. To pa ni všeč učenim družbi, ki je podala ogorčeno izjavo, da je skrajno poniževalno za ves književni svet in žaljivo za argentinsko kulturo, če pride kupec v knjigarno in bi rad imel en funt Shakespearea in pol funta Cervantesa, pa lahko še pristavi: dajti mi še četrto funta Al Capone v košaro!

Očetov nauk.

— Očka, računsko nalogo si mi napraviš slabo, povsod je rezultat dvakrat tako velik, kakor bi moral biti.

— Tako? No pa izračunaj sam po svoje, toda povem ti, da v življenju tako ne boš prišel daleč.

Šaljiv dogodek s kongresa filozofov

Kongres filozofov v Pragi ni bil samo v duševnem pogledu kar najbolj pripravljen, temveč tudi organizatorno. Učenjaki, ki so se zbrali z vsega sveta, so ob prihodu dobili nakazana stanovanja po hotelih. Eden izmed njih, ki se je odlikoval z raztresenostjo, je prišel opoldne v nakazani mu hotel. Osvežil se je po dolgem potu, preoblekel in kmalu odšel iz hotela obiskavati razne znane prijatelje in znance. V njih družbi je prebil popoldne in večer. Ko se je učenjak vrnil proti hotelu, da bi trudno glavo položil k toliko zaželenemu počitku, se kar ni mogel spomniti naslova svojega hotela.

Kongresna pisarna je bila tudi že zaprta. Kaj mu je bilo stori? V tej stiski mu je šnila imenitna misel v glavo. Šel je na poštni urad in brzojavil ženi domov. »Kje prav za prav stanujem?«

priljavno klopico in počival ob razgledu na nočni Mont Carlo. Truden sem bil, zleknil sem se in spal, dokler me ni začelo zebeti. Potem sem se vrnil v mesto in se zalezal v avtobusno čakalnico — lepo zatišje in ravno prav toplo. S čevlji pod glavo sem zaspal.

Prebudil sem se, ko me je nekdo škovito tresel za ramo. »Po meni je!« sem se ustrašil, ko sem zagledal stražnika.

»Kaj pa delate tukaj?« je navallil name.

»Spim. V parku je premraz.« To je bilo preveč.

»Oblecite se, greste z menoj!« Pihal je kakor kača.

Sredi noči potovati na stražnico mi ni preveč dišalo. Oblačil sem se, kakor bi se odpravil k poroki. Sirovež pa me je popadel za roko in sem moral z njim.

Na policiji so uprizorili pravcati preki sod. Sodba se je glasila: »če pridete nazaj, vas zapremo za štirinajst dni brez hrane. Takoj boste zapustili kneževino. Stražnik vas spremlja na francosko ozemlje.« Kakšna čast!

Moj novi adjutant je bil videti nekam prijaznejši od onega, ki me je uplenil. Še neki zavoj je vzel z mize in sva šla.

»Ali grem prehitro?«, je vprašal čez čas, ko je cesta zavila navkreber!

O tem učenjaku kroži še druga, starejša zgodba. Nekoč, bilo je še v predvojnih časih, se je nameraval peljati s parnikom iz Trsta v Benetke. Ta vožnja je slovela zaradi tega, ker se je potnik o polnoči odpravil iz Trsta in stopil v prekrasnem jutru na sloveči Markov trg. Učenjak pa je imel velik strah pred morskimi boleznimi, ki ga je zgrabila tako rekoč že v navadnem čolnu. Da bi se rešil take nadloge, mu je padla na um imenitna misel. Hotel je morskemu bolezni kar nekako oigianiti. Še pred deseto uro se je napolnil na parnik, legel v posteljo in lepo zaspal. Ko je drugo jutro solnce pokukalo skozi kabinske line, se je veselil, da mu je zvižaka tako dobro uspela. O morskimi boleznimi ni bilo ne duha ne sluha. Ves vesel se je oblekel in krenil na krov, da bi užival bajni razgled na Benetke. Na krovu ga je pa čakalo neznansko razočaranje. Spoznal je, da je bil še vedno

v Trstu. Zvečer se je bil zmotil in stopil v napačen parnik.

90 let je dosegel polovičen človek

Da ne bo napačnega razumevanja, bodi naprej povedano, da gre za polovico v telesnem pogledu. Madžarsko mesto Segedin ima namreč to medicinsko posebnost v človeku, ki bo dosegel 90 dni devetdeseto leto. Siromak je invalid, ki je v vojni izgubil eno roko in eno nogo. Z operacijo so mu morali odstraniti žolčni mehur, slepiča in del črev. Bezgavke si je dal odvzeti že v mladosti. Ker mimo tega diha le s polovico pljuč in nima niti enega pravega zoba ter je brez enega očesa, se ni čuditi, da vzbuja bližnja devetdesetletnica tega polovičnega človeka veliko pozornost v medicinskem svetu in zunaj njega.

Kamen kot valuta med divjaki

Življenje dandanes tako drvi naprej, da človek skoraj ne utegne videti pravega lica kake reči. Tako bo tudi z bistvom valute, kar tako lepo osvetljujejo opazovanja in dognanja nekega potnika po Južnih morjih. Pot ga je prinesla na Zapadne Karoline, na njih glavni otok Jap. Otok je precej kamenit, tako da se upravičeno lahko reče, da so domačini bogati na kamnu. Ne samo zaradi tega, temveč tudi zato, ker so si izbrali kamen kot vrednostno merilo za vse ostale dobrine na svojem otoku. Svevo so ravnali modro, ker si niso v to svrhu izbrali enega tistovrstnih kamnov, ki jih imajo na pretek doma, nego kamen, ki ga na njihovem otoku ni dobili. Zaradi tega je na otoku redkost in ima pri njih tisto vlogo kakor zlato v civiliziranem svetu. Ta pri njih toliko dragoceni kamen je navaden aragonit, ki ga lomijo na bližnjih Palanskih otokih, kolikor ga hočejo. Lomijo ga z najprimitivnejšimi pripomočki in s silnimi napori. Neznansko truda imajo, da odlomijo

veliko skalo in jo spravijo do obrežja. Tam skale obklesajo, nato pa jih natovoriijo na splave iz bambusa, kar je vlečeno s kanuji na jadra na svoj otok. Ta pot je spet na moč naporna in nevarna, zlasti če je morje kolikaj nemirno.

Ampak kakor hitro je kamen na njihovem otoku, je dragocen denar. S takim kamnom kupi človek najboljšo zemljo, najlepša polja, največje nasade z bananami, sploh vse, kar se za denar more dobiti.

Samo po sebi se razume, da je na ta otok prodrla že bela civilizacija v podobi misionarjev in trgovcev. Ti so v svoji iznajdljivi civiliziranosti prišli na misel, da se da tisti kamen vse lažje pridobivati. Ampak kako so se urezali. Pri domačinih ima takšen, z umetnimi pripomočki in sredstvi pridobivan kamen prav nizek tečaj, mnogo manjšo kupno vrednost kakor kamen, ki ga dobivajo na svoj stari način. Ta kamen jim služi kot debel denar. Za drobiž pa imajo školjke.

Iz akvaristove torbe

V nadaljevanju članka z dne 3. t. m. si ogledimo danes svojevratno dvojico, ki je neločljiva kakor siamska dvojčka. Prvi iz dvojice je iz roda polžev, imenujemo ga pa kalužnik. Ko je potoval na dnu Save pri Beogradu, se mu je pridružil, ne meneč se za njegovo dovoljenje, tovarišica, školjka prilepka (Dreissena polymorpha Pall.). Spominja nas pokrival z dvema konicama, ki so jih nosili za časa Napoleona. Čvrsto se je zasedrila z doljno stranjo svoje lupine, a polžek jo bo moral nositi vse svoje življenje. Školjka se je po barvi prilagodila barvi polža.

Na podlagi omenjenega primera smo ugotovili, da so tudi med školjkami prilepke, kakor jih najdemo med ribami, kjer so posebno značilne ustavice (Echeinis remora), ki imajo na glavi ovalno ploščo z gubami. V starem veku so o teh ribah trdili, da utegnejo zaustaviti ladje. Baje so jih ribiči uporabljali za lov na ribe in želve. Privezane na vrvice so jih spustili in ko se je riba s svojo ploščo prilepila na kako v bližini se pojavljajočo ribo, so plen privlekli na obalo. Ustavice srečujemo na ladjah, na morskih ribah in drugih plavalnih predmetih.

Tudi morski okun (Cyclopterus lumpus) se prilepija z grubasto trebušno plavutjo na kamne, kakor tudi rod rib prilepk (Gobie socidae), ki se drže s trebušnimi ploskami raznih predmetov.

Vrtnimo se k našim školjkam, ki se zadržajo tudi na razne predmete in bitja, kakor so na primer čolni, polži in raki, s katerimi potujejo po rekah in jezerih. Školjka prilepka je prišla z ladjami iz Rusije in je že razširjena skoraj po vsej Evropi. Odrasla školjka rodi ličinke, ki plavajo nekaj dni na gladini. Ko jim zraste nožica, se pogreznejo na dno, in ko jim okrne nožica, so razvite, nato pa se z niti mi zadržajo kjerkoli. Na kamnih v vodah okoli Beograda so združene v večjih kolonijah, v slovenskih vodah jih pa še nismo našli.

Jesenska velesejnska razstava v ribjem paviljonu je ljubitelje vodožitja prijetno iznenadila, a tudi ostali obiskovalci so se za razstavljene ribe zelo zanimali. Dosegla je svoj glavni, to je prosvetni namen in zbudila pri mnogih obiskovalcih željo po akvariju ali pa željo po izvajanju ribolovskega sporta. Mičen potoček je žuborel skozi razstavno dvorano, v njem so pa plavale in se lesketale raznovrstne ribe naše ožje domovine. Našim vrlim ribarjem je čestitati za to sijajno prireditel. Kljub dejstvu, da so jim narasle vode otežile ribolov, so nam pokazali zastopnike raznih ribjih rodov.

Ribarjem so se pridružili ljubitelji akvaristiki, ki so v množičnih akvarijih opozorili obiskovalce na lepoto manjših domačih in tujih ribic. Zelo lep je bil samski akvarij desno od vhodnih vrat, ki je s svojimi dvema prezračevalnikoma in z vodomotom zbuja splošno pozornost. Lepo zasajen in okrašen s skalami je bil zgled okrasnega akvarija.

Ljubiteljem vodožitja, ki si nameravajo omisliti akvarij, sporočam, da mi je neki izdelovalec akvarijev predložil proračun za 85litrski akvarij z močnim steklenim

(ne kovinastim) dnom. Cena je vzlic kakovosti in strokovni izdelavi primerna, namreč 300 Din.

V zadnjem članku je tiskarski skrat izpremenil Cabombo v Labombo. O. S.

Pravda, ki se vleče 48 let

Andrijevica v septembru.

Za turških časov je bil ves svet v gornjem Polimlju vse tja do Beran agovska in begovska posest. Tu so neomejeno gospodarili prosluli plavski in gusinski nege in begi. Ti age in begi seveda niso sami obdelovali zemlje, temveč jo je obdelovala »raja«, ki je svojim gospodarjem dajala desetino, kar pa je večinoma pomenilo, toliko, kolikor se je pač hotelo gospodarjem, ki so imeli za to ogromna posestva posestno pismo, »burutljo« od samega sultana. Tako so bili vsi vsačani v Gračanici tlačani, »čivčije«, na posestvu plavskih Redžepagičev, kateremu je po sultanovem posestnem pismu pripadalo tudi razsežno gozdovje na gori Sekirici, vse samo jelovje in smrečje. Sosednja vas Sekulari pa ni bila predložena agovskemu gospodarstvu in je živela skromno, ali svobodno na svojem lastnem zemljišču.

Tako je bilo pod Turki. Toda prišlo je osvobodjenje in tlačan je postal gospodar zemlje, ki jo je obdeloval. Na ta način so Gračančani postali dediči Redžepagičev in so si na podlagi njihovega posestnega pisma prilastili vso njihovo zemljo ter z njo tudi gozdovje na Sekirici. Toda tedaj, ko se je začelo majati turško gosposstvo, so skočili pokoncu tudi Sekularci in so si z orožjem v roki prisvojili del agovskega posestva, s čimer pa so prišli v navzkrižje s Gračančani, ki so se edini smatrali za upravičene lastnike vse te agovske zemlje. Ker je vse to ozemlje berlinski kongres prisodil Črni gori, je po večletnih medsebojnih »izvensodnih« prepirih, sporih in spopadih, stvar prišla leta 1886, prvič pred sodišče, ki je potem leta 1889, po ogledu na licu mesta sicer prisodilo večji del spornega zemljišča Sekularcem, pa ta razsodba ni postala izvršljiva vse do leta 1932. Tedaj pa so se Gračančani pritožili proti njej. Tako je prišlo sedaj po dveh letih do ponovnega ogleda na licu mesta. Komisija andrijskega okrožnega sodišča se je mudila štiri dni v hribovju in ugotovila, da razlika med mejama, kakor ju bočejo imeti Sekularci na eni, a Gračančani na drugi strani, ne znaša nič manj ko okoli 900 ha najlepšega gozdovja, ki se ceni na več sto milijonov dinarjev vrednosti. Razprava se je nato vrnila na travnik pri Sekularjih. Samo čitanje sodnih »pisov« je trajalo tri ure razprava pa cel dan. Razsodba pa se izreče v nekaj dneh.

Tako bo rešen spor, ki muči črnogorsko pravosodje že celih 48 let. Seveda, če se bosta stranki zadovoljili s sedanjo razsodbo in ne bosta — »terali dalje«, kar je pač zelo verjetno, kajti nekaj sto milijonov pač niso »mačkine solze«, zlasti pa ne za take kraje kakor so tu, ki so danes še »Bogu iz lajda«, kakor pravi ljudstvo, pa se vendar v doglednem času odprejo svetu. Ko se zgradi dotle železniška proga, ki že v kratkem dosepe do Peči, bodo večstomiljske vrednosti gozdovja na Sekirici prihajale pač do vse druge veljave.

vetru, nekdo je žvižgal ulično pesmico.

»Lepo je tu pri vas,« sem vzdihnil.

»Telo, če hočete,« je rekel in mi pomotil zavoj, ki ga je že ves čas nosil sboj.

»Mama mi je pripravila južino, pa ne bom jedel. Vzemite, se nilem niti dotakniti.«

»Če res ne boste jedli,« sem okleval, kakor so me nekoč učili, in obenem še segel po vabljivem zavoju.

»Pa zbogom in srečno pot,« je še dejal in mi podal roko.

»Hvala lepa za vse in zbogom!« Hotel sem reči: »Na svidenje!« Pa sem se bal, da ne bi užalil dobrega moža.

Še enkrat sem s pogledom objel vso Monte Carlo in Monaco, Casino in palačo zgoraj na hribu, palme, morje in nebo, potem pa sem krenil po cesti naprej; pa me je kmalu premagalo, da sem sedel na rob ceste in začel povzivati stražnikovo južino.

Čitajte tedensko revijo ŽIVLJENJE IN SVET

Sportna nedelja

Slovanova dvajsetletnica

Slavnostna otvoritev petega igrišča v Ljubljani — Zanimiv nogometni turnir z lepimi darili

V izredno domače prijetnem kraju si je SK Slovan zgradil svoje igrišče, ki je stisnjeno med Kolinsko tovarno in tovarno za klet. Nogometni četverkot ima pravilne dimenzije, je izborno splaniran, tako da omogoča nogometnim tehničarjem, da pridejo do prave veljave, a prostora je dovolj še za druge sportne naprave. Okoli nogometnega igrišča se vije lahkoatletska elišča, upajmo, da se bo Slovan ob svoji dvajsetletnici v obliki meri okoristil tudi s njo in se uvrstil med naše lahkoatletske klube.

S prenosom težišča svoje aktivnosti v Moste, na vzhodno periferijo Ljubljane, je Slovan prevzel resno misijo, da pritegne tudi ta mestni del v aktivno sportno delo. Narasčajoča bo imela tam dovolj, treba je le krepko prijeti za delo in s primernim idealizmom in požrtvovalnostjo priti do organizacije mladine. Pogoj za tako delo, če naj bo uspešno, je lastno igrišče, ki si ga je sedaj Slovan ustvaril in ki ga bo gotovo še izgradil, da bo ustrezal skromnim pogojem, ki jih stavlja naša sportniška na torišča svoje aktivnosti. S tem je Slovan, eden naših najstarejših in obenem zelo zaslužnih klubov, pač zelo primerno proslavil dvajsetletni jubilej svojega obstoja, dvajset let trdega dela na leдини slovenskega sporta.

Klubovo vodstvo je lepo organiziralo dvojno proslavo. Merodajni činitelji so v polnem razumevanju stvari šli klubu zelo na roko, pa je mogel razpisati zanimivo nogometno tekmovalje za lepa darila. Na prireditvi je sodelovalo osem moštev, poleg dveh slavljencev še ligaška enajstotnica Primorja, dalje Hermes, Reka, Grafika, Svoboda, Sloga. Teh osem moštev je prireditelj razdelil v dve skupini, ki sta na dva praznika po pokalnem sistemu izvojevali borbe za razpisane pokale.

Dopoldanska skupina

V tej četvorici so sodelovali: Slovan B, Grafika, Sloga in Svoboda. Borbi prvega dne sta dali rezultata Sloga : Svoboda 4:2 (2:0) in Slovan B : Grafika 1:1 (0:1); zreb je v drugi tekmi odločil za Slovana. Tako sta drugi dan tekmovala v prvi tekmi premaganca z rezultatom Grafika : Svoboda 4:0 (0:0), oba zmagovala prejšnjega dne pa z rezultatom Sloga : Slovan B 4:3 (3:1); po propozicijah sta prešli Grafika in Sloga za to skupino določeni darili.

Popoldanska skupina

Za dvojce daril so se borili: Slovan, Primorje, Hermes, Reka. Določila propozicij so bila ista kot za dopoldansko skupino in so dale tekme naslednje rezultate:

Hermes : Reka 4:1 (4:1)

Hermesani so postavili rezultat že v prvem polčasu. V drugem delu igre so borbeni včani dali Šiškarjem precej odpora in s precej živahno igro držali neodločen rezultat. Sodil je g. Ramovž.

Primorje : Slovan 12:0 (4:0)

Rezultat sam po sebi govori. Slovanovci so samo uvodoma resno zaigrali, potem pa so postali žrtve neizprosnih kombinacij, s katerimi je črno-beli napad kar tako briljiral. Ligaš je bil v vseh delih moštvu močnejši, poedini deli so bili dobro povezani, žoga je romala z noge na nogo, igra je bila večji del enostranska. Priznati pa je treba slavljencevemu moštvu, da se je borilo požrtvovalno do konca, držalo odprto igro neglede na rezultat in tako prispevalo k temu, da igra ni postala monotona. Velik del krivde na slabem rezultatu gre na vratarjev rovaš, ki je zakrivil najmanj tretjino vseh zgoditkov. Gole so zabili: Zemljčič in Jež po štiri, Pepček dva, Slamič in Šlamberger po enega. Sodil je g. Jordan.

Reka : Slovan 3:2 (0:1)

Po propozicijah se je mudila Slovanu prilika, da utrga vsaj v borbi z drugorazrednim prvakom lovrike in si pribori banov pokal. Spočetka je šlo še nekam dobro, moštvo je bilo začetkom drugega polčasa z 2:0 v vodstvu. Proti koncu pa so Rečani po svoje zaigrali in s krepkimi ofenzivnimi sumki izravnali nasprotnikov naskok ter dodali še tretji zgoditek, ki jim je prinesel pokal. Sodil je g. Ramovž.

Primorje : Hermes 9:0 (8:0)

Ligaš je nastopil z isto enajstotico kot prejšnjega dne. Četrta ure so se Šiškarji spustili v ofenzivno potezo in se držali večinoma v nasprotnikovi polovici. Potem pa je začela zopet delovati kombinacijska mašinerija črno-belih, in skoro vsak napad se je zaključil z zgoditkom. Do polčasa jih je bilo deloma s pomočjo hermežanske obrambe (dva avtogola) že osem. V drugem delu igre pa se je hermežanska obramba trojica začela posluževati prekomerno ostro igre, pa se je napad črno-belih začel ogibati krepkejšemu startu, da ne pride do resnejših karambolov z nepotrebnimi posledicami, ki so bile na vidiku. Premoč moštva na terenu je ostala, dasi je dober del drugega polčasa igral napad samo s štirimi igralci. Sele tik pred koncem je Zemljčič postavil rezultat. Gole so dali Makovec, Zemljčič, Pepček po dva, dva avtogola in enega Slamič. Sodil je zopet g. Ramovž.

Slavnostna otvoritev igrišča

se je izvršila po tej tekmi in pred glavno borbo za pokal ministra g. dr. Andjelino. Predsednik Slovana g. dr. Perko je formalnost opravil s pozdravom in toplo zahvalo ministru g. dr. Andjelino, ki ga je zastopal g. inž. Bloudek, nadalje je pozdravil osebno navzočega bana g. dr. Marušiča, zastopnika divizionarja g. Cukavca, osebno navzočega ljubljanskega župana g. dr. Puca, zahvalil pa se je za pomoč in razumevanje tudi moščanskemu županu in podžupanu. Vse je s svojimi Slovanovci pozdravil s trikratnim »Zdravo«.

Nato so s primernimi nagovori čestitali jubilaru g. inž. Bloudek v imenu g. ministra, ban g. dr. Marušič, ki je dal izraza svoji radosti, da je prišel na tako lepo izgrajeno igrišče, poudaril nalogo sportnega kluba, da vzgaja zdravo mladino, saj je zdrava mladina bodočnost naroda, ki se ima z drugimi narodi boriti za košček zemlje pod solncem. G. dr. Puc je menil, da pomeni otvoritev novega igrišča ogromno idealnega dela; zelo je zadovoljen, da so si sportniki na tem mestu sami s svojim delom postavili sportni prostor in so le deloma prosili za pomoč in podporo.

Sledile so čestitke ljubljanskih klubov in podsveža. Za ASK Primorje je spregovoril predsednik g. Sanein, za LNP I. podpredsednik g. Kurec, g. Kosec za Slogo, g. Štrukelj za Grafiko, g. Jančič za Jadran, kapetan Rekinoga moštva Broni za Reko, g. Melčar za Ilirijo, g. Štrekelj za Svobodo. Obenem so zastopniki Primorja, Sloga, Grafike in Reke predali spominske zastavice v klubskih barvah.

Razdelitev daril

G. dr. Perko se je ponovno zahvalil sodelujočim klubom za udeležbo na proslavi, potem je v smislu propozicij razdelil darila. Srebrni pokal ministra g. dr. Andjelino, ki ga je prejelo Primorje, pokal bana g. dr. Marušiča si je priborila Reka, pokal župana g. dr. Puca je dobila Sloga, četrto darilo, pokal g. dr. Perka je pripadel Grafiki.

Državne prvenstvene tekme

Vse skupine razven pete, to je naše skupine, so večerj imele prvenstvene tekme, in sicer v Beogradu, Zagrebu, Nišu, Velikem Bečkereku in v Splitu. Nekoliko je iznenadila zmaga Jugoslavije nad BSK ter visok poraz osiješke Slavije od strani Concordije.

Jugoslavija : BSK 2:1 (2:1)

Beograd, 9. septembra. p. Na igrišču BSK se je danes vršila pred 5000 gledalci prvenstvena tekma med rdečimi in plavi, ki je bila zelo živahna in polna razburljivih momentov. Končala je z zmago Jugoslavije z 2:1.

V 3. min. prvega polčasa je prišlo do gneče pred golom BSK, ki jo je izkoristil Sekulić ter dosegel vodstvo za svoje barve. BSK pa je izenačil po šurdonji že v 5. min. Nato je bila igra odprta. V 25. min. zelo težka situacija pred golom BSK. Žoga gre večkrat v polje, dokler ne pride na noge Nikoliću, ki postavi z neubranljivim strelom končni rezultat 2:1 za Jugoslavijo. BSK je bil potem v premoči ter predvajal lepo igro, vendar pa njegovi igralci niso bili pred golom energični.

V drugem polčasu ni padel niti en gol, čeprav je bil BSK v tem delu, zlasti 15 minut pred koncem močnejši. Jugoslavija je proti koncu začela zavlačevati igro, kar je izzvalo negotovanje pri obinstvu.

Po ugodnih situacijah, ki jih BSK ni izkoristil, in po poteku igre bi bil neodločen rezultat bolj na mestu. Opazilo se je, da BSK ni protestiral, ko sodnik g. Podupski iz Zagreba ni dal 11-metrovke proti Jugoslaviji zaradi foula v kazenskem prostoru.

Concordia : Slavija (Osijek) 9:0 (5:0)

Gradjanski (Niš) : Radnički (Kragujevac) 3:1 (2:0)

ŽŽS : Tri Zvezde 3:0 (0:0)

Hajduk : Split 5:1 (1:0)

SK Ilirija v Celju

Celje, 9. septembra. Danes popoldne se je na Glaziji v navzočnosti 500 gledalcev vršila prijateljska tekma med SK Celjem in ljubljansko Ilirijo, ki je z

2:2 (2:2)

ostala neodločena. Rezultat odgovarja poteku igre. Tekma je bila živahna in temperamentna. Ilirijani so boljše tehničarji kot Celjani. Kljub temu je bila igra izenačena. Gostje so igrali hladno in premišljeno, pač pa so bili s Celjani vred precej nesigurni pred golom.

Celjani so igrali dobro kombinacijsko igro ter so se odlikovali zlasti s požrtvovalnostjo in elanom. Ob koncu prvega polčasa so vodili z 2:1. Celjska obramba je rešila mnogo nevarnih situacij pred golom.

Gole za Ilirijo so zabili Pfeifer v 32. min. prvega, Ice v 4. min. drugega polčasa, za Celjane pa Pressinger I. v 17. min. in Gobec v 44. min. prvega polčasa.

Sodil je objektivno g. Ochs.

V predtekmi je mladina Celja porazila mladino Jugoslavije s 7:2 (3:1).

Sportni dan v Trbovljah

Trbovlje, 9. septembra. SK Amater je danes priredil svoj sportni dan, ki je bil zvezan z lepim sportnim zborovanjem, katerega se je udeležilo tudi več odličnih sportnih delavcev in funkcionarjev.

Tekmovanje samo je pričelo že v soboto in je prineslo naslednje rezultate: Trbovlje : Amater 1:0, Retje : Dobrna 1:0, Retje : Trbovlje 1:0, Amater : Triglav (Hrastnik) 5:1, Retje : Triglav 3:1, Retje : Amater 2:0.

Nedeljske tekme so po naslednjih rezultatih prinesle zmagovalce v tem turnirju. Primorje : Retje 2:1, Maribor : Amater 3:0, Primorje : Maribor 1:0. Pokal inž. Debelaka si je priborilo v predhodno last Retje.

Na dopoldanskem sportnem zborovanju je mnogobrojno občinstvo popolnoma napolnilo dvorano Rudarskega doma. Otvor

ritveni govor je imel predsednik Amaterja g. Varga, nakar je kot zastopnik g. ministra za telesno vzgojo dr. Angjelino. Vica g. Miloš Rybaf pozdravil zborovake ter nato kot član uprave JNS orisal smernice dela naše najvišje nogometne organizacije. Častni predsednik Amaterja g. inž. Debelak je obširno in temeljito razpravljao o našem sportu, dr. Bira pa je govoril o borbi ASK Primorja za vstop in obstanek v ligi. Predsednik O. O. v Trbovljah g. Klenovšek je predlagal resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta in ki vsebuje smernice, po katerih bi želeli sportniki, da se v bodoče razvije naše sportno gibanje.

Rudarska mladina je s svojega zbora poslala vdanostno brzojavko najvišjemu pokrovitelju sporta kralju Aleksandru, pozdravni brzojavki pa g. ministru za telesno vzgojo naroda g. dr. Angjelino. Vica in g. banu dravske banovine dr. Marušiču.

Današnja sportna manifestacija je bila tako lepa in veličastna, kakršne Trbovlje še niso doživele.

Ostale nogometne tekme

Ptuj: SK Ptuj : Atletiki (Celje) 4:2 (2:1). Bologna: Bologna : Admira 5:1. Bologna je s to zmago postala letošnji zmagovalec v tekmovalju za srednjeevropski pokal.

Gradec: SK Zeleničar (Maribor) : SK Südbahn 2:1 (1:0).

Dunaj: V soboto: Vienna : Libertas 3:2 (2:1). V nedeljo: Hakoos : FC Wien 3:3. Wacker : Sportklub 2:1 (1:0). Favoritner SK : Austria 2:0. (Presenečenje! Favoritner SK je letos prišel iz drugega v prvi razred.) Rapid : FAC 4:3 (2:2).

ASK Primorje (nogometna sekcija). Naprošajo se gg. predsednik Sanein, dr. Bira, ravn. Šetina in dr. Dougan, da sigurno pridejo ob 18. v kavarno Emona. Danes ob 20.30 redna seja sekcijskega odbora pri Rebecu. Radi važnosti prosimo polnoštevilne udeležbe.

Državno prvenstvo kolesarjev

Ljubljana je zasedla večino prvih mest — Tudi v dvomatchu je Ljubljana gladko porazila Zagreb

Včeraj se je vršilo na dirkališču Hermesa tekmovalje kolesarjev za pomenen naslov državnega prvaka v glavni in juniorski skupini.

Prireditelj Koturški savez je tekmovalje izpopolnil še z zanimivo točko dvomatchem Ljubljana : Zagreb, dalje z dirko za prvenstvo Ljubljane, parno vožnjo ter hitrostno dirko na km 1. Dirka z motornim vodstvom je zaradi premalo prijav odpadla.

Zanimanje vozačev je bilo veliko, saj je ljubilo 17 prvorazrednih in 16 juniorjev. Gradjanski, Zagreb, je postavil 7, ASK Primorje 10 vozačev. Dalje so bili zastopani še: Zeleničar, Zagreb in Maribor, Sava, Hermes, Ljubljana, Zarja, Sora iz Ljubljane in okolice, in Zarja, Jesenice. Prišli so tudi Celjani, ki pa so za enkrat opazovali dirko le s tribune.

Državno prvenstvo glavne skupine na 1000 m:

1. Trobec Ivan, Sora Dravljje 1:44.1. 2. Abulnar Franc, Hermes, 3. Gregorić Janko, Primorje, 4. Fiket Rudolf, Gradjanski, Zagreb, 5. Rozman Stefan, Zeleničar, Maribor.

Državno prvenstvo juniorjev na 1000 m: 1. Vrbka Vinko, Zeleničar Zagreb 1:33.4. 2. Avbelj Valentin, Hermes, 3. Hamberger Slavko, Hermes, 4. Nežmah Jakob, Zeleničar, Zagreb.

Dvomatch Ljubljana : Zagreb na 5136 m: Ljubljana v postavi: Grabec, Gregorić, Oblak, Štirn (vsi Primorje) v času 8:16.4. 2. Zagreb v postavi: Fiket, Ljubič, Brezovič, Vrbka, je po padcu Brezoviča, ko

je Ljubljana vodila že za en krog, odstopil.

Prvenstvo mesta Ljubljane na 5136 m:

1. Gregorić Janko, Primorje 8:14.2. 2. Rozman Stefan, Zeleničar, Maribor, 3. Močnik Tine, Sava, Ljubljana, 4. Grabec Ivan, Primorje, 5. Kosmina Alojz, Primorje.

Dirka parov na 10 km:

Na startu so se javili 4 pari in je postavilo 3 pare Primorje, enega pa Zeleničar, Zagreb. Tu se je pokazala superiornost para Primorja Oblak—Štirn, ki je zmagal z razliko nad dva in pol kroga. 1. Oblak—Štirn (Primorje) 19:44. 2. Grabec—Kosmina (Primorje). Tretji par Primorja je moral zaradi padca odstopiti, enako tudi par zagrebskega Zeleničarja.

Tolažilna dirka na 3 kroge:

Startalo je 8 vozačev in so se plasirali: 1. Gartner, Ljubljana 1:57.6. 2. Ivković Drago, Gradjanski, Zagreb, 3. Brandt Evgen, Zeleničar, Zagreb.

Hitrostna dirka na 1 km:

1. Močnik Tine (Sava) 1:25.9. 2. Oblak Janko (Primorje) 1:26. 3. Avbelj Tine (Hermes) 1:26.2.

Dirke se je udeležilo lepo število občinstva. Zastopane pa so bile tudi civilne in vojaške oblasti po svojih predstavnikih. Kljub lepemu uspehu, ki so ga dosegli ljubljanski vozači, pa moramo podčrtati, da si gotov del vozačev lasti preveč pravice ter z nedisciplino ovira točno izvedbo prireditve, kar nikakor ni v interesu razvoja sporta in pritegnitve večjega števila publike na igrišče.

čehoslovaki slovenski prvaki v motociklistiki

Zaradi smole Stariča je Jugoslavija zasedla tri točke za ČSR drugo mesto

Zagreb, 9. septembra. Včeraj in danes so se vršile na dirkališču Miramar velike motociklistične dirke za slovensko prvenstvo, pri katerih so sodelovali najboljši vozači iz Bolgarije, Čehoslovaške, Poljske in iz naše države. Za to tekmovalje je naš kratki Aleksander daroval dragocen pokal.

Nacionalna dirka sportnih motorjev 350 ccm (6 krogov, 4.5 km): 1. Cerič (Maribor), Puch 250 ccm, 3:30.3; 2. Milor (Osijek), Zenith 350 ccm, 3:40; 3. Wressnig (Maribor), Puch 250 ccm, 3:46.1; 4. Welle (Maribor), Puch 250 ccm, 3:46.1; 5. Popović (Beograd), New Hudson 350 ccm, 3:51.4; 6. Stajić (Beograd) 3:55.2.

Nacionalna dirka turističnih motorjev do 250 ccm, 5 krogov: 1. Zlata Schandel (Zagreb), Puch 250 ccm, 3:19.9; 2. Reketje (Maribor), Matchless, 3:42; 3. Blažinovič (Zagreb), Ariel, 3:45. Prvi je bil izven konkurence Nagy (Beograd) v času 3:18.8; vozil pa je na sportnem motorju.

Slovensko prvenstvo moštev, 350 ccm, 10 krogov: 1. Langier (Poljska), Velocette 350 ccm, 5:24; 2. Lucak (Čehoslovaška), Velocette 350 ccm, 5:49; 3. Cisar (Jugoslavija) 5:49.7.

Nacionalna dirka turističnih motorjev do 500 ccm, 5 krogov: 1. Šostarko (Zagreb), Ariel 500 ccm, 3:01.1; 2. izven konkurence Likar (Zagreb), Special 250 ccm, 3:02; 3. izven konkurence Nagy (Beograd). Drugi v konkurenci ga. Zlata Schandel (Zagreb).

Slovensko prvenstvo za moštva, 500 ccm, 12 krogov: Bolgarija v tej točki ni sodelovala kot moštvo; dirkal pa je ne službeno kot posameznik prvak Bolgarije Dimitar Sokolov. Na startu so zaradi de-

fekta na strojih odpadli po en Čehoslovak in Poljak ter Bolgar Sokolov. 1. Starič (Jugoslavija), Rudge 500 ccm, 6:29.2; 2. Juhana (ČSR), Jawa 500 ccm, 6:29.3; 3. Uroič (Jugoslavija), Rudge 500 ccm, 7:02.8; 4. Bathelt (Poljska).

Nacionalna dirka sportnih motorjev do 500 ccm, 6 krogov: 1. Milor (Osijek), Matchless 500 ccm, 3:29; 2. Kopić-Kralj (Zagreb), Zenith 350 ccm, 3:31.1; 3. Petrović (Beograd), Gilet 500 ccm, 3:38; 4. Šostarko (Zagreb), Ariel 500 ccm, 3:38.7; 5. Stajić (Beograd) 3:40; 6. Nagy (Beograd) 3:45.1.

Slovensko prvenstvo za moštva, druga vožnja do 350 ccm, 10 krogov: 1. Langier (Poljska) 5:30.2; 2. Cisar (Jugoslavija) 5:49.1. Mladi Čehoslovak Lucak je zaradi defekta na stroju v drugem krogu odpadel, tako da sta Jugoslovena Cisar in Milor brez težko zasedla drugo in tretje mesto. Za placement pa se šteje samo en dirkač.

Nacionalna dirka sportnih motorjev 250 ccm, 6 krogov: 1. Cerič (Maribor), Puch 250 ccm, 3:33; 2. Wressnig (Maribor), Puch 250 ccm, 3:39; 3. Welle (Maribor) 3:39.8; 4. Likar (Zagreb) 4:20.9; Zimmer (Osijek) je padel v tretjem krogu.

Slovensko prvenstvo za moštva, druga vožnja, 500 ccm, 12 krogov: 1. Starič (Jugoslavija) 6:31.2; 2. Juhana (ČSR) 6:32.9; 3. Kosinka (ČSR) 7:50. Bija je to najlepša borba dneva. Poljaki in naš Uroič so moral zaradi defektov odstopiti.

Po prvem dnevu je vodila Jugoslavija s 27 pred Čehoslovaško s 23 in Poljsko s 13 točkami. Danes so se tekmovalja nadaljevala in so dala naslednje glavne rezultate:

Nacionalna dirka sportnih motorjev do 350 ccm, 6 krogov: 1. Cerič (Maribor) 3:33.6, 2. Wressnig (Maribor) 3:40, 3. Popović (Beograd) 3:44.8.

Nacionalna dirka turističnih motorjev, 5 krogov: 1. Zlata Schandel (Zagreb) 3:20.3, 2. Blažinovič (Zagreb) 3:21.3.

Slovensko prvenstvo moštev, 12 krogov: 1. Juhana (ČSR) 6:24.8, 2. Barthelt (Poljska) 6:33.6, 3. Kosinka (ČSR) 6:36.4, 4. Štrban (Jugoslavija) 6:53.3, 5. Baran (Poljska) 6:53.6, 6. Starič (Jugoslavija). Starič je imel smolo, da se mu je pokvaril motor in je moral zadnji dve rundi peš peljati svoje kolo.

Končni rezultati za slovensko prvenstvo:

je bilo: 1. Čehoslovaška 40 točk, 2. Jugoslavija 37, 3. Poljska 28.

Rekordni dnevi velesojma

Ljubljana, 9. septembra.

Take gneče, kakor je bila v soboto in nedeljo na velesojmu, menda še ne pomnimo. Zlasti v soboto je bil naval na sejmšče tako velik, da se je človek komaj prerinil naprej. V dreveredu ob veseljemnem prostoru je od časa do časa promet docela zastal in ni bilo mogoče stopiti ne naprej ne nazaj.

Srečna misel, povezati festivalne prireditve z velesojmimi, je gotovo ob naklonjenosti vremena v znatni meri pripomogla do tako sijajnega uspeha. Ena prireditelj je podprla drugo in tako je bila Ljubljana včeraj in danes razigrana v prazničnem vrvenju, kakor že dolgo ne. Pestre in slikovite narodne noše so še prav posebno dvignile razpoloženje.

Ogromni morski som žal ni prispejal iz Zagreba na velesojm, da bi si ga lahko ogledali tudi ljubljanci, ker so Zagrebčani onemogočili prevoz baje iz higienskih razlogov (navzlic temu pa so ga v Zagrebu naprej razstavljali). Da pa obisk ljubljanskega velesojma ni odvisen od takih izrednih atrakcij in da je navzlic temu zabeležil rekorden poset, o tem sta se lahko prepričala predsednik zagrebskega velesojma g. Rudolf Erber in podpredsednik g. Armin Schreiner, ki sta včeraj posetila naše prireditelje in sta se o njih izrekla zelo pohvalno.

Tudi kupčija se je na velesojmu zadnje dni prav lepo razvila, tako da so tudi razstavljalci lahko zadovoljni. V vseh panogah, ki so zastopane na velesojmu, so bile sklenjene lepe kupčije. Zadovoljni pa so seveda tudi številni prodajalci spominkov, novosti in drugih drobničarj.

Tekma harmonikarjev

Na praznik v soboto so imeli harmonikarji na velesojmu svojo tradicionalno tekmo, ki je prav lepo uspela. Opaziti je bilo splošen napredek v vseh skupinah. Prišli so letos pač najboljši naši harmonikarji, zato seveda zasedba ni bila tako števila. Tem večje je bilo zanimanje občinstva. Razsodilce je po vestni in pogosto težki oceni prisodilo naslednje na grade:

Skupina I-a diatonična harmonika: 1. mesto Kosec Pavel, Mengeš; 2. mesto Dacar Franc, Lesc; 3. mesto Erjavec Tomaž, Kandija.

Diatonična harmonika, težja skupina: 1. mesto Stanko Gustav, Ljubljana; 2. mesto Omahen Josip, Trbovlje; 3. mesto Jurman Jože, Glinče-Vič.

Mladinsko tekmovalje: diatonična harmonika: 1. mesto Remškar Mirko, Brezovica; 2. mesto Perper Viktor, Ljubljana; 3. mesto Divjak Branko, Blanca; 4. mesto Baher Franc, Zg. Šiška.

Kromatična harmonika, lažja kategorija: Pevec Julij, Hrastnik.

Kromatična harmonika, težja kategorija: 1. mesto Stante Milan, Celje; 2. mesto Herman Anton, Loke; 3. mesto Jovanović Božo, Niš.

Tekmovali so nadalje še profesionalisti v kromatični težki kategoriji in je prejel 1. mesto Pillich Rudolf, Celje; 2. mesto Stante Milan, Celje.

Prehodni pokal v diatonični težji kategoriji je bil prisojen g. Gustavu Stanku iz Ljubljane, ki je prejel tudi zlato kolajno. V kromatični težji kategoriji pa je komisija prisodila prehodni pokal g. Pillichu iz Celja. Tekmovalci obeh diatoničnih kategorij so prejeli po eno veliko srebrno, malo srebrno in bronasto kolajno. V mladinski skupini so bila razdeljena 4 darila, in to ena kitara, dve aktovski in pullover. Mimo tega daril dobijo nagradjeni tekmovalci od velesojmske uprave tudi še lično izdelane diplome. Po razglasitvi razsodišča so nastopili prvonagradenci v dvorani glasbene razstave, kjer je radio prenašal njih odlična proizvajanja ob polni zasedbi dvorane.

Objave

Zveza naprednih akademskih starešin bo imela v sredo v Zvezdi družabni večer v počastitev 80 letnice g. Mihaela Gabrijelčiča, dvornega svetnika v pokolu. Napredni starešine vabljeno!

Danes bo zadnji koncert na velesojmu, in sicer točno ob pol 18. uri. Celotni pevski zbor Glasbene Matice zapoje naslednje slovenske

Proti komu laški manevri?

40.000 mož na vojnih vajah ob meji — Nove vojaške gradnje

Pred 14 dnevi so se zaključile velike vojne vaje laške vojske, ki jih pa niso priredili le v Apeninskih gorah, marveč tudi vzdolž vse jugoslovenske meje. Kakor so italijanski listi poudarjali, da se je apeninskih manevrov udeležila vojska 100.000 mož, tako so skušali zamolčati, da je bilo na Snežniku, Javorniku in dalje proti severu vse do Trente in Belopeških jezer na vojaških vajah drugih 40.000 mož tržaškega in videmskega armadnega zbora.

Letošnji manevri italijanske vojske, so imeli še prav poseben namen. Mussolini je, kakor znano, po apeninskih manevrih govoril o njihovem pomenu. V tem govoru je tudi poudaril, da je apeninski teren enak ozemlju na italijanski vzhodni meji, da je enako gozdnat, enako skalovit in da mu enako primanjkuje vode in ravnih cest. Tudi ni pozabil naglasiti, da so cestna razdiranja kar cel grič, ki ga nameravajo splinirati, na drugi strani pa zasipajo majhno dolinico. Vse delo je skrbno maskirano. Le na tržaški postaji je opaziti dan za dnem nove transporte cementa, delov železnih konstrukcij itd.

Manevri, ki so se vršili vzdolž jugoslovenske meje in ki so trajali od srede junija do konca avgusta, so se udeležile čete vseh garnizij na Primorskem in velik del garnizij v Furlaniji. Pri manevrih so sodelovali poleg drugih tudi pešadijski polki št. 12, 23, 24, 151 in 152, artiljerijski polki št. 6 in 23, konjenica, inženjerske čete in iz-

vidniške letalske eskadrilje iz vojašnic v Pulli, Ilirski Bistrici, Vipavi, Tolminu, Idriji, Gradišcu, Trstu, na Reki, v Vidmu in celo iz Padove, Cremona ter drugih beneških mest. Pri vojnih vajah je sodelovalo tudi nekaj legij fašistične milice in oddelkov za obrambo proti letalstvu.

Ko se je vojaštvo vračalo s teh vaj v svoja garnizijska mesta, so mu v posameznih krajih na prizadevanje fašističnih oblasti prirejali triumfalne sprejeme, ki so se spremenili v prave fašistične demonstracije proti sovražniku »onkraj Snežnika«.

Manevri ob naši meji so imeli poleg drugih tudi ta rezultat, da so se v nekaterih krajih še bolj intenzificirale gradnje vojaških objektov. Tako haš sedaj z vse naglo gradijo neke vojaške objekte ob meji med Ratečami in Trbižem. Ob cesti razdirajo kar cel grič, ki ga nameravajo splinirati, na drugi strani pa zasipajo majhno dolinico. Vse delo je skrbno maskirano. Le na tržaški postaji je opaziti dan za dnem nove transporte cementa, delov železnih konstrukcij itd.

Na postaji v Trnovem pri Ilirski Bistrici pa so znova pričeli širiti postajo, ki kljub temu, da so jo v poslednjih letih opremili s celo vrsto tirov, že ne zadošča več vedno bolj naraščajočemu vojaškemu prometu.

postavljen pred goriško konfinskijsko komisijo in obojni na preglasnost na otokih.

Dve novi fašistični okrepčevalnici. Na prizadevanje pokrajinskega vodstva »Balile« bodo v Dolu in Otlici nad Ajdovščino v kratkem otvorili dve novi okrepčevalnici za brezposelno prebivalstvo. Kakor je institucija okrepčevalnic s socialnega vidika vredna vsega priznanja, tako so vsega obsojanja vredni politični razlogi, ki navajajo fašistične oblasti k ustanavljanju takih socialnih ustanov v naših krajih. Vsakdo, ki mora v tako okrepčevalnico, da si uteti glad in se v zimskih dneh ogreje, mora postati brezposelno pristav fašističnega režima.

Požar v Borštu. Poslednji ponedeljek je nastal v Borštu velik požar v gospodarskem poslopiju znanega posestnika Josipa Kosmača. Požar, katerega vzroki niso znani, se je zelo naglo razširil tudi na sosednje poslopje, v katerem so bili lokalni trgovine, gostilne in tobačne trafike. Gasilci iz Trsta so se zaman trudili, da bi rešili obe poslopji, ali pa vsaj inventar v lokalih. Ogenj je uničil vse do tal. Škoda cenijo na 100.000 lir.

Hubadova pevska župa deluje že 10 let

Ljubljana, 9. septembra

V Hubadovi županiji na državnem konservatoriju se je večer dopoldne vršila letna skupščina Hubadove župe Jugoslovenske pevske zveze, na katero so se zbrali zastopniki pevskih društev iz vseh večjih krajev dravske banovine. Zborovanje je imelo jubilejni značaj, saj je letošnji potek deset let, odkar sta ustanovljena Jugoslovenska pevska zveza in ljubljanska Hubadova župa.

Skupščino je vodil predsednik župe odvetnik dr. Švigelj, ki je pred prehodom na dnevni red predložil vdanostno brzojavko pokrovitelju JPZ Nj. Vel. kralju ter pozdravno in zahvalno brzojavko prosvetnemu ministru dr. Šumenkovcu, kar je skupščina sprejela z navdušenim odobravanjem. Za tem se je v kratkih izjavah spominjal predvsem najvažnejšega pevskega dogodka v preteklem poslovnem letu, petdesetletnice »Slavca«, ki je za svoje slavo povabil na sodelovanje tudi bolgarsko pevsko društvo »Rodna pesen« iz Plovdiva. Bolgarski pevci so tedaj priredili koncertno turnejo po Jugoslaviji in so prvič stopili na slovenska tla. — Upatni smemo, da bodo Bolgari kmalu postali član JPZ. Na koncu je predsednik z obžalovanjem ugotovil, da se zadnji čas med zbori, zlasti med ljubljanskimi, opazja neko upadajoče veselje do dela. Ob neki važni priliki in pr. ni mogla župa spraviti skupaj zadostnega števila pevcev za nastop. Župna uprava bo morala najti način, po katerem bodo posamezna društva dolžna sodelovanja v potrebnih primerih. V splošnem je pa treba priznati, da so pevska društva prav lepo delovala.

Nato je tajnik župe, »Slavca« pevovalci Ivan Rupnik podal izbrano in pregledno poročilo o delovanju župe v zaključnem poslovnem letu, ki je tokrat trajalo nekaj delj kakor običajno, ker je morala uprava letno skupščino zaradi tehničnih zaprek preložiti na današnji dan, prvotno pa je bila najavljena že o priliki »Slavca« 50letnice. Izmed številnih koncertnih in drugih prireditev, ki so se vršile v okviru župe in njenih društev, je treba omeniti predvsem župni koncert v marcu lanskega leta, na katerem je nastopilo 15 zborov iz Ljubljane in drugih krajev Slovenije, skupno 544 pevcev in pevke. Več včlanjenih društev je v tem času praznovalo pomembne jubileje, tako »Sava« z Jesenic 25letnico, Moravsko pevsko društvo 40letnico, »Hrastnik« 15letnico in »Slavec« že omenjeni jubilej. Župa ima danes včlanjenih 30 pevskih društev, nanovo so letos pristopila delavska pevska društva »Zarja« iz Trbovelj, Moravsko pevsko društvo in pevska društva rudniških nameščenec »Oktet« iz Trbovelj. Med društvi je 17 moških in 13 mešanih zborov, ki štejejo skupno 1124 pevcev in pevke. Samo v Ljubljani imamo 6 mešanih in 8 moških zborov s 621 člani.

Dr. Švigelj je pojasnil, da je moral župni koncert, ki je bil napovedan za 21. maj t. l., izostati iz raznih stvarnih razlogov, zlasti pa zaradi tega, ker društva ne razpolagajo z velikimi gnotnimi sredstvi, 75 odst. popusta na železnici pa Zveza dosega še ni mogla doseči. Kakor kažejo nekatera znamenja, bo akcija za to ugodnost vendarle uspešna. Poročilo o denarnem prometu je podal blaginjak Lasbašcher, nato pa so poročali še arhivar Perdan, namestnik župnega pevovodje Vinko Rupnik in revizor Venturini, ki je pri pregledu blaginjskih knjig ugotovil najbolj točno in vestno uradovanje. Predsednik dr. Švigelj je pri tej priliki pogrjal poslovanje osrednje uprave JPZ v Beogradu, ki strogo terja letno članarino, pri tem pa prav neredno postuje.

Pri volitvah je bil soglasno izvoljen za predsednika dr. Švigelj, v odbor pa še Roš, Počenko, Premek, Ivan Rupnik, Perdan, Matulj, Jerič, za revizorje Lasbašcher, Gođec, Čamernik, za pevovodjo Prelovec, za njegovega namestnika pa Venturini. Ker je Prelovec zaradi bolniškega dopusta odsoten, ga bo pri župnih nastopih nadomestoval namestnik Venturini. V odbor pošlje svoje zastopnike Narodna čitalnica iz Šiške, Grafika in Danica. Med slučajnostmi je bil med drugim sprejet Drenovec predlog, da se pošlje Mateju Hubadu pozdravno pismo. Delegat Glasbenega društva »Domžale« je dal pobudo, naj župna uprava izposluje pri prosvetnem oddelku banske uprave, da bo na šolah v večjih krajih nameščen zmerom kakšen učitelj, ki je zmožen pevovodstva. Župan naj napravi seznam pevovodstva zmožnih učiteljev, da bo ob vsaki priliki stavila konkretne predloge. Prav bi bilo tudi, da se uvedejo pevovodski tečaji. Na koncu je predsednik dr. Švigelj izrekel Glasbeni Matci najtoplejšo zahvalo za njeno naklonjenost župi ter je ob pol 12. zaključil skupščino.

Nov način gradbe lesenih mostov v Kamniški Bistrici

Kamnik, 9. septembra

Jesenske poplave so popolnoma porušile več lesenih mostov na Kamniški Bistrici. Vsi porušeni mostovi so bili še prav trdni in bi še dolgo služili prometu. Vzrok, da niso mogli kljubovati narasli vodi, ni bil torej v njihovem slabem stanju, ampak drugje. Zgornja konstrukcija teh lesenih mostov je spona na močnih hrastovih opornikih, ki so bili globoko zabiti v zemljo. Vrste opornikov v strugi reke pa so bile kmalu odločeno za žalostno usodo teh mostov. V jesenskih poplavah je Bistrica izruvala v zgornjem toku mnogo dreva in dračja, ki se je nagromadilo ob lesenem mostu, ker zaradi pregostih opornikov ni moglo naprej. Most je moral vzdržati ogromen pritisk vode in dreva, kateremu je slednjič podlegel.

Najprej je Bistrica porušila most v Stahovici pri Malenski gostilni. Na mostu je bilo več ljudi, ki so ga skušali razbremeniti s tem, da so odstranjevali nagromadeno drevo in grmovje. Med delom pa se je most porušil in v deročo strugo Bistrice je padlo 16 ljudi, katere so komaj rešili, en otrok pa je utonil. Na Duplici je Bistrica na podoben način porušila 45 metrov dolgi leseni most, ki je bil komaj pred tremi leti zgrajen. V Radomljah so komaj rešili most na cesti iz Jarš, vendar pa je

bil tako poškodovan, da je bil promet po njem onemogočen za več tednov. Tudi mekinjsko brv v Kamniku so komaj rešili, več drugih brvi pa je voda odnesla.

Pri gradnji novih mostov v strugi hudournika so zdaj morali gledati predvsem na to, da bo imel most čim manj opornikov, ki bi ustavljali dreve in grmovje in s tem ogrozili usodo mosta. V Stahovici so pred kratkim na mestu porušenega dogradili nov most. Gornja lesena konstrukcija ima 14 metrov razpetine in sloni na močnih obstranskih betonskih stenah. Most je zelo trdno zgrajen in nima nobenih opornikov, tako da ga ob poplavih dreve ne bo moglo ogroziti. Načrt za novi most brez opornikov je napravil tehnik pri sreskem cestnem odboru g. Erbežnik, stroške, ki so znašali 65.000 Din, pa so si razdelile zainteresirane občine, banska uprava in cestni odbor. Most je bil po nedavni kolavdaciji izročen prometu.

Zdaj je prišel končno na vrsto tudi porušeni most na Duplici na banovinski cesti med Kamnikom in Radomljami. Stari most je bil 45 metrov dolg in je imel 7 vrst podpornikov v razdalji komaj 6,5 m. Velike množice dreva in grmovja so se seveda lahko zapletle med podpornike, ki so bili tako nagosto v strugi. Projekt za novi most pa predvideva samo dve vrsti podpornikov, ki bosta 14 metrov narazen, tako da bo imelo dreve dovolj prostora in se ne bo moglo ustaviti. Načrte za novi most je napravil inž. Lavoslav Viher, gradnja pa je na licitaciji prevzelo kot najnižji ponudnik gradbeno podjetje Miroslav Zupan iz Ljubljane, ki bo že prihodnji teden pričelo z delom. Novi most bo veljal 97.000 Din, gradili pa ga bodo tako, da bo med gradnjo pešcem omogočen prehod preko Bistrice po zaslini brvi. Most bo dograjen še pred zimo, kar bodo z veseljem vzeli na znanje vozniki, ki morajo zdej iz Kamnika v Radomlje po velikem ovinku čez Homec. Pod mostom bodo zgradili nov varnostni jez.

V kratkem bodo tudi v Stahovici pred Korinom pričeli gradnjo novega mosta na banovinski cesti, ki se tam razcepi v Kamniško Bistrico in čez Črničev na Gornji grad. Most je bil po jesenski poplavi za silo popravljen, vendar pa ne bo dolgo vzdrl. Na njegovem mestu bodo zgradili železobetonskega, ki bo seveda precej dražji. Zaenkrat je zagotovljenih 80.000 Din. Ker je popravilo in zavarovanje poškodovanega mosta v Radomljah veljalo skoro 50.000 dinarjev, dobimo skupno število skoro

300.000 Din škode, ki jo je povzročila jesenska poplava samo na štirih mostovih v neposredni okolici Kamnika. Zdej ne bomo ti mostovi več zadrževali plavajočega dreva po Bistrici, ki se bo zato ustavilo pri drugih mostovih, katerim so dosedanje poplave prizanesle. Ob količnej večji poplavi bo zopet ogroženih ali poškodovanih več drugih mostov, pri katerih se bo nakopičilo plavajoče drevo in grmovje. Spet bo par sto tisočev dinarjev škode. Povsem upravičeno je zato prizadevanje zainteresiranih, da bi že vnaprej preprečili to škodo z regulacijo gornjega toka Kamniške Bistrice.

Pri pokvarjenem želodcu, plinih v črevesu, slabem okusu v ustih, čelnem glavobolu, mrzlici, zapeki, bljuvanju ali driski učinkuje že kozarec naravnega »Franz Josefove« grenčice sigurno, naglo in prijetno. Znameniti zdravniki za želodec izpričujejo, da se izkaže uporaba »Franz Josefove« vode kot prava blagodat za po jedi in pijači preobloženega prebavila. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Na svetu je 17 Rimov

V Evropi je razen pravega Rima še ena vas na otoku Gotlandu, ki si je izbrala to lepo ime, dasi zgodovina doslej ne pove, kako je prišla do tega. Tudi Azija ima vas z imenom Rim. Ta vas je v Indiji, v provinci Birmi. V Afriki, v deželi Basutov, je misionarsko naselje s tem slavim imenom. Ampak Amerika poseka vse dežele. V Združenih državah je devet krajev, ki so si izbrali to ime. Največji je v državi Indiani in šteje do 30.000 prebivalcev. Drugi je v Texasu, tretji blizu Niagarskih slapov. Samo po sebi se razume, da latinska Južna Amerika ne mora biti brez Rimov. Enega imajo v Argentini, drugega ob železniški progi Bahia-Blanca, tretjega v Ognjeni deželi. Celot v Avstraliji imajo en Rim v provinci Queenslandu, v Malajskem arhipelu na otoku Novem Pomorju ima pa neki hudournik ime večnega mesta.

Čitajte tedensko revijo ŽIVLJENJE IN SVET

TEDEN DNI FILMA

Angleški kralj Henrik VIII. v filmu

Ta večer, ki je zbuja v Londonu, Parizu in drugod veliko pozornost, se bo sredi septembra predvajal tudi v Ljubljani. O angleškem kralju Henrik VIII. Modrobrad-

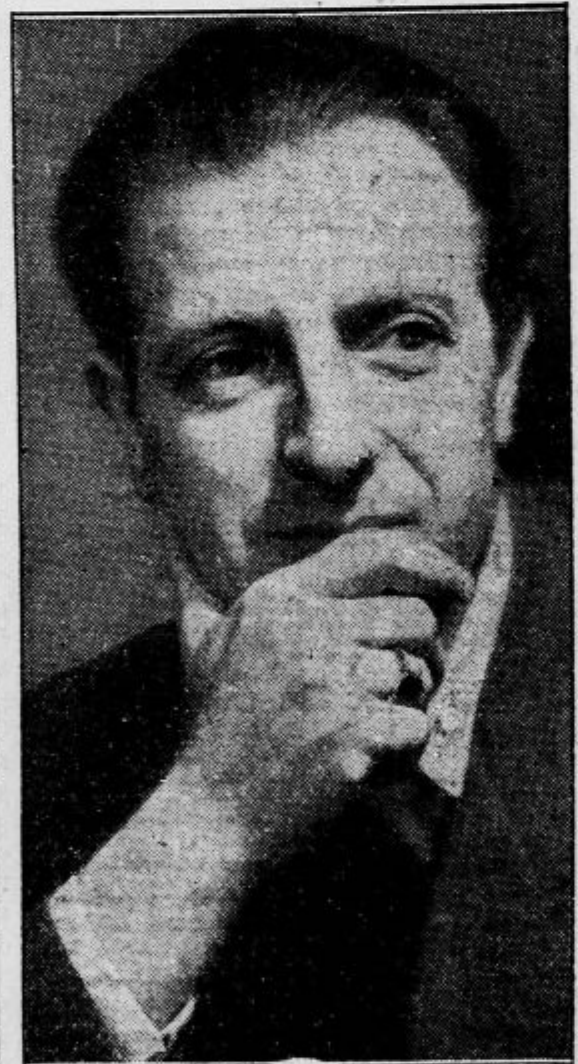


Hans Söhnker v »Čardaški knežjini«

eu (vzrval je od 1. 1500. do 1547.) govori zgodovina, da je imel šest žen, in prav to življenje kroji s temi šestimi ženami je snov filma. Henrik VIII. je bil že kot 13-leten deček zaroben z vdovo svojega brata, a oženil se je, ko je šel 18 let. Celih 20 let je bil dober mož svoje žene, a potem se je dal ločiti od nje, ker mu ni rodila otroka. Potem se je oženil še petkrat. Dve svoji ženi je dal usmrtiti, češ, da sta mu bili nezvesti. Šesta žena ga je preživela. Film, ki

ga je za United Artists dovršil v Londonu režiser Korda, se v glavnih vlogah drži zgodovinskih dejstev, vendar prikazuje kralja kot dobrodušnega, a usodnega slabika, s čimer nekako opravičuje njegovo krivost. Henrik VIII. je človek, ki se hitro zaljubi in ki trpi zaradi svoje slabosti nasproti ženskam.

Vlogo Henrika VIII. igra Charles Laughton, ki je igral Nerona v filmu »V znamenju križa«. V spominu nam je, da je to vlogo podal izvrstno. Nedvomno v tem velikem zgodovinskem filmu ne bo zaostajal.



Gustav Ucicky v Ufinem velefilmu »Mladi baron Neuhaus«

Pristopajte k »Vodnikovim družbi«



Brigita Helmova je na vsaki sliki svojsko zanimiva

Prodaj

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za štiro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši mesek 17 Din.

Vabimo Vas

k nakupu v največji oblačnici A. Preker, Sv. Petra cesta 14. 153

Pouk

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za štiro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši mesek 17 Din.

Najbolj uspešen in strokovno najboljši je

trgovski tečaj. Trgovskega učnega zavaoda v Ljubljani. Kongresni trg 2/II. Kon. mesta, odlični profesorji, nizka šolnina. 204-4

Soba odda

Beseda 1 Din. davek 3 Din. za štiro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši mesek 17 Din.

Kabinet

v centru mesta, s apartmanom vhodom s stopnic oddam s 15. septembrom. Ogledati v Knaflovi ulici št. 15/II. 2290-33

Brez posebnega obvestila.



Občina Ljubljana
Mestni pogrebni zavod

Vsem, ki so jo poznali, ljubili in spoštovali, sporočamo, žalostno vest, da je naša draga soproga, mamica, stara mamica, gospa

Marija Fatur

v nedeljo, dne 9. t. m. ob 3. uri zjutraj, previdena s tolažili sv. vere, za vedno zatisnila svoje blage oči.

Pogreb drage pokojnice bo v torek, dne 11. t. m. ob 1/23. uri popoldne izpred hiše žalosti, Večna pot 7, na pokopališče k Sv. Križu.

Ohranimo jo v lepem spominu!

Ljubljana, dne 9. septembra 1934.

Žalujoci ostali: Anton Fatur, soprog; Tone, cand. ing., in Bogomil, cand. phil., sinova; Tončka, poroč. Škopek, in Valči, poroč. Palek, hčerki; Edi Škopek, trgovec, Slavko Palek, tiskarnar, in Joško Grahor, trgovec, zeti; Mařenka, Lejca, Joško, Miloš vnuki in vmukine.